

Ratony

1910. DECEMBER 1.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLIX. ÉVF.

KÖZLÖNYE

23. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közölhetnek. ☞
(Telefon: 37-22.)

A megcsonkított létszámrendezés.

Sok évi keserves küzködés után úgy vélte a magyar államerdészeti tisztikar, hogy célhoz jutott, amidőn most egy éve arról értesült, hogy *Darányi Ignác* akkori földmivelésügyi miniszter leiratban tudatta az Országos Erdészeti Egyesülettel, hogy a pénzügyminiszterrel megegyezett abban, hogy az állami erdőtisztekre fa- és földjándóságuk megtartása mellett a főiskolai képzettségű állami tisztviselőkre nézve megállapított teljes létszámarányt kiterjeszti. Az 1910. évi állam költségvetés ezen elhatározás alapján készült, de sajnos, törvényhozási tárgyalására nem került a sor. Mindazonáltal a kormány változása dacára bizalommal tekintett az államerdészeti tisztikar a jövőbe, mert a politikai elődök intézkedéseinek eddig szokásos tiszteletben tartása és az ország méltósága szempontjából nem tételezhetette fel, hogy az új kormány elődjének ily határozott ígérését be ne

váltsa. Sőt ebben a jóhiszemű bizalmában megerősíthette a tisztikart az a tény, hogy az új kormány az 1910. évi költségvetést az előző kormány szerkesztésében az országgyűlés elé terjesztette ezzel azt magáévá tette. Ennek a ténynek erkölcsi jelentőségéből mit sem von le az a körülmény, hogy a törvényhozás az 1910. évi költségvetést nem vehette tárgyalás alá.

A tisztikarnak minden bizalomteljes reménykedését halomra döntötte az 1911. évi államköltségvetés. Sajnos, de való, hogy az államerdészeti tisztikar régi sérelmeinek orvoslására nézve az 1910. évi költségvetés tervezetébe felvett teljesen kielégítő intézkedéseket az 1911. évi költségvetésben s illetőleg annak indokolásában nem találjuk fel, hanem ehelyett a létszámrendezésnek egy újabb tervezetével találkozunk, amely *a jelenben nem valósítja meg a már tett ígéreteket, a jövőre nézve pedig még a mainál is kedvezőtlenebb helyzetet készít elő.*

Ebbe az államerdészeti tisztikar bele nem nyugodhatik. A sok küzdelem után várva-várt megnyugvás helyett tehát csupán a régi küzdelmes út egy újabb állomására jutottunk, de joggal felvethetjük azt a kérdést, hogy kiben bizhatunk hát meg ebben az országban, ha a kormányok nyilvánosságra hozott, sőt az állam költségvetésbe is foglalt megállapodásaiban és ígéreteiben sem lehet már megbizni?

*

Az erdőtisztai létszámrendezésre vonatkozólag a földmívelésügyi minisztérium 1911. évi költségvetés indoklásában a következőket találjuk:

E tekintetben mindenekelőtt utalni kívánok az 1907. és 1909. évi állami költségvetéseket kísérő indokolásokban foglaltakra, amelyek szerint az erdészeti ügyeknél alkalmazott állami erdészeti

tisztikar úgy főiskolai előképzettségénél, mint hivatásának közvetlen gazdasági fontosságánál fogva egyaránt igényt tarthat arra, hogy részére az előlépési viszonyok *arra az esetre, ha a tisztikar által élvezett fa- és földjárandóság az államkincstár és a tisztviselők érdekeit egyaránt biztosítható módon megvonható*, a más hasonló előképzettségű állami tisztviselőkével egyezően szabályoztassanak és megjavíttassanak.

Ez a módosztat megvalósítható nem volt, ennél fogva s mert azok a tisztviselők, *akik fa- és földjárandóságot ezidőszereint élveznek, a tervezet szerint ezen illetményüket nemcsak megtartják, hanem magasabb állásba történő kinevezésük esetén még a nagyobb fa- és földjárandóságot is megnyerik*, a létszámrendezést akként kívánom végrehajtani, hogy az *némileg ugyan kedvezőtlenebb a magasabb fizetési osztályú állások számarányaiban, mint ahogy az a többi főiskolai képzettséggel bíró szakokra nézve általában megállapított*, de az a kedvezőtlenebb beosztás *teljes ellensúlyát (?) találja abban, hogy a fa- és földjárandóságot ezidőszereint élvező személyzet ezen illetményeit az előadottak szerint csorbítatlanul megtartja.*

A megoldást olyképen vélem eszközözlendőnek, hogy ezen most tervezett létszámrendezés az *1911., 1912. és 1913. évek folyamán fokozatosan* és pedig évenként az ehhez szükséges költségtöbblet egy-egy harmadrészenek a mértékéig hajtassék végre. Ami pedig az állami erdőtiszték által eddig élvezett melléilletményeket, nevezetesen a fa- és földilletményt illeti, ezeknél a szerzett jogok épen tartásával olyképen történik intézkedés, hogy mindazok az erdészeti tisztviselők, akik ezen járandóságot, vagy annak váltságösszegét ma tényleg élvezik, annak élvezetében tényleges szolgálatuk tartama alatt megmaradnak és magasabb fizetési osztályba történő kinevezés esetén a magasabb járandóságban részesítendőek. *A többi kezelési tisztviselők a fát árszabály szerinti árban, a lőtartásra kötelezettek pedig a földet az átlagos és a helyi viszonyok által indokolt bér fizetése ellenében kapják.*

A létszámrendezés teljes végrehajtásával az erdészeti ügyek intézésénél alkalmazott állami erdőtiszték létszámának az egyes fizetési osztályokba való besorozását a mostani megállapítással szemben a következőképen tervezem:

az V. fizetési osztályban lesz a jelenlegi 4 állással szemben 5							
a VI. " " " " " 26 " " 52							
a VII. " " " " " 113 " " 136							
a VIII. " " " " " 203 " " 204							
a IX. " " " " " 203 " " 204							
a X. " " " " " 150 " " 150							
a XI. " " " " " 52 " " 71							

A költségvetéssel 23 új erdészeti állás szerveztetik, egyelőre a X. fizetési osztályban, de az indokolás megjegyzi, hogy a főtebb említett létszámrendezés befejezte után ezek az újonnan szervezett állások szintén be fognak soroztatni arányosan a magasabb fizetési osztályokba.

Idetartozóan a tényállás megállapítása végett még meg kell említenünk, hogy az erdőszámvevőségi tisztviselők további létszámrendezéséről is gondoskodik a költségvetés, de csodálatosképpen (?) ebben az esetben mit sem szól az ott is rendszeresített fa- és földjárandóságoknak a jövőben való elvonásáról!

A létszámrendezést számszerű adatokban a következő táblázat tünteti fel:

Fizetési osztály	Jelen állapot		1911. évre tervezett állapot		Az 1911. évi költségvetés szerint 1913-ban elérendő végleges állapot		Teljes létszámrendezés esetén	
	létszám	‰	létszám	‰	létszám	‰	létszám	‰
V.	4	0·5	5	0·6	5	0·6	8	1·0
VI.	26	3·5	35	4·7	52	6·9	67	9·0
VII.	113	15·0	118	15·7	136	18·1	150	20·0
VIII.	203	27·0	204	27·2	204	27·2	188	25·0
IX.	203	27·0	204	27·2	204	27·2	188	25·0
X.	150	20·0	150	20·0	150	20·0	150	20·0
XI.	52	7·0	35	4·7	—	—	—	—

Az 1911. évi költségvetésben tehát a kormány, amint az indoklás fennidézett szövegéből kivehető, elődjének megállapodásait teljesen mellőzve, visszatért arra a régebbi álláspontra, hogy a teljes létszámrendezést nem engedélyezheti a fa- és földjárandóság megtartása mellett. Ebből tehát logikailag az következne, hogy vagy beállítja a teljes létszámrendezést a költségvetésbe, és a fa- és földjárandóságokat a szerzett jogok tiszteletbentartásával fokozatosan beszünteti, vagy pedig a létszámrendezést csak bizonyos fokig engedélyezi, de meghagyja az erdészeti szolgálat különleges viszonyai között bajosan nélkülözhető mellékjárandóságokat. A kormány azonban sem ezt, sem am azt nem teszi, *hanem a mellékjárandóságoktól a jövő nemzedéket megfosztja, de egyuttal megfosztja a teljes létszámrendezéstől is.* Ez az eljárás teljes ellentétben van az 1909. évi államköltségvetésnek a kormány által idézett indokolásával, de ellentétben van az 1911. évi költségvetési indoklás fennidézett első bekezdésével is, amely még elismeri, hogy az erdészeti tisztikar ugy főiskolai képzettségénél, mint hivatásának fontosságánál fogva igényt tarthat arra, hogy létszáma más hasonló előképzettségű tisztviselőkével *egyezően* szabályoztassék.

Ez az eljárás sem nem igazságos, sem nem méltányos, de nem is méltó a következetességnek ez a hiánya a kormánynak a törvényhozás elé vitt oly fontos előterjesztéséhez, mint amilyen az állami költségvetés.

Valóságos naivitás kell azonban ahhoz az állításhoz, hogy a kedvezőtlenebb beosztás teljes ellensúlyát találja abban, hogy a fa- és földjárandóságot a jelenlegi tisztviselők megtartják. Vajjon mennyiben kárpótolja az ujonnan belépő tisztviselőket a csonkított létszámmért és az elvesztett mellékjárandóságokért az a körülmény, hogy nem őket,

hanem másokat, t. i. a már régebben szolgálókat a kormány a teljes létszámaránytól ugyan szintén meg akarja fosztani, de legalább a mellékjárandóságokra nézve méltányosabb elbánásban kívánja részesíteni. A szerzett jogoknak ez a tiszteletbentartása megfelel a minden jogállamban fennálló kormányzati elveknek, de mit sem változtat azon a tényen, hogy a jövő erdőtishti nemzedék anyagilag rosszabbul állana a jelenleginél és hogy a létszámarány mindenkor ismét csak kedvezőtlenebb maradna, mint más főiskolai képzettségű tisztikaroknál.

Azt hittük eddig, hogy a létszámrendezés célja a tisztviselők helyzetének tartós *javitása* és ebben osztozik velünk bizonyára mindenki. Az erdőszeti tisztikar létszámrendezése azonban másra tanít, mert az úgy, ahogy most tervezik, *nem jelent egyebet, mint a jelen állapot visszafejlesztését, mint egy lépést hátrafelé*. A tervezett módon ugyanis az államerdőszeti tisztikarnak a jövőben, amikor a mellékjárandóságok megszűntek, *kevesebb jövedelme volna, mint amennyit ez a tisztikar ma újabb létszámrendezés nélkül tényleg élvez*.

Ennek bebizonyítására kiszámítottuk egységes alapon, amely az összehasonlítást lehetővé teszi, a mostani 751 személyből álló tisztilétszám fizetésének, valamint fa- és földjárandóságainak értékét. A fizetéseket, amelyek most átmenetileg átlagban is közel állanak az egyes fizetési osztályok legalsó fokához, a 2. és 3. fokozatbeli fizetések átlagában vettük számításba, ami a jövőre nézve, amikor több tisztviselő lesz a második és első fokban, megközelíti a valóságot és számításunkra inkább kedvezőtlenül hat ki, tehát annak bizonyító erejét emeli. A fa- és földjárandóság számításbavételénél a fennálló váltságdíjakat és a természetben kiszolgáltatott járandóságok tényleges értékét vettük

alapul. Ezeket figyelembe véve, a következő eredményekre jutunk:

	Darányi tervezete szerint teljes létszámrendezés mellett	Jelenlegi állapot fentartása esetén	Az 1911. évi költségvetésben kontemplált rendezés befejeztével
Fizetés	2,851.000	2,517.750	2,751.400
Fa- és földjárandóság ..	360.000	340.000	—
Összesen ...	3,211.000	2,857.750	2,751.400

Ez a táblázat élénken bizonyítja, hogy mit jelentene az erdőtisztikarra nézve a Darányi-féle tervezet elejtése, de bizonyítja azt is, hogy *az 1911. évi költségvetés indokolásában kontemplált rendezés végeredményében nem jelenti a mostani állapot javulását, hanem több mint 100.000 K-val károsítja évenként az erdőtisztikart.*

Teljesen tisztában vagyunk azzal, hogy az ily irányú javaslatok nem az erdészeti főosztály köréből kerültek gróf *Serényi Béla* elé és nem hihetjük, hogy azok megfelelnek intenczióinak. Annál inkább remélhetjük, hogy tanácsadóinak tévedéseiről felvilágosítva, módot fog találni arra, hogy az 1911. évi költségvetés indokolásában foglaltaknak ezt a legkirívóbban sérelmes pontját legsürgősebben módosítsa és a jövőbeli tisztikar közvetlen megkárosítását megakadályozza.

Számítunk ebben a tekintetben annak a körülménynek az elfogult befolyásoktól mentes higgadt mérlegelésére, hogy mily immorális, erkölcs- és fegyelembontó hatása van annak, ha egy tisztikarban kétféle a javadalmazás, különösen az erdőtisztik esetében, amikor is a *jövő* nemzedék részesülne kisebb javadalmazásban, mint a régebbi, holott joggal hivatkozhatnék arra, hogy a megélhetési viszonyok hova-tovább

nehezebbek lesznek és hogy *tagjai kivétel nélkül négy évi főiskolai tanfolyamon nyerték kiképzésüket, holott a most szolgáló erdőtiszték zöme a régebbi rendszerű, hároméves tanfolyammal bíró erdőszeti akadémiát végezte.*

Lehetetlen azonban reá nem mutatnunk arra a kiáltó igazságtalanságra is, hogy míg az üzemi, műszaki és felügyeleti szolgálatot teljesítő, mint erdőgondnokok aránylag alacsony fizetési osztályban (X., IX.) is önálló intéző hatáskörbe jutó erdőtiszték a tervezet szerint elveszítik az eddigi fa- és földjárandóságukat, addig a könyvelési és fogalmazási segédszolgálatot teljesítő erdőszámvevőségi személyzet, melynek tulnyomó része főiskolai képzettséggel nem bír, a fa- és földjárandóságokat a központi tisztviselőkre megszabott magasabb mértékben megtartja a jövőben is és ezenfelül, ha főiskolai képzettséggel bír, külön praemiumban, szaktanulmányi pótlékban is részesül, holott a főiskolai képzettségre ott mi szükség sincsen. Nem kívánjuk, hogy az erdőszámvevőségi személyzet bármiképpen sérelmet szenvedjen vagy megrövidüljön, de feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy az ő fa- és földjárandóságuk ne viselje az immoralis és jogosulatlan egyoldalú kedvezés jellegét, már pedig mihelyt az erdőtiszték ily illetményeit fokozatosan beszüntetik, a számtiszteké ellenben továbbra is fenmarad, ezt illegális kedvezménynek egyébnek nem minősíthetjük. Avagy az osztó igazságnak megfelel-e, ha 1911-től kezdve a segéderdőmérnök a X. fizetési osztályba 2000 K-val, ugyanakkor pedig az erdőszámvevőségi tisztviselő, ha csak középiskolát végzett, 2000 K fizetéssel és 340 K fa- és földjárandósággal, főiskolai végzettség esetén pedig ezenfelül 400 K külön pótlékkal, tehát 2340—2740 K összjárandósággal neveztetik ki? A VIII. fizetési osztályban a főerdőmérnök 3600 K, a számtanácsos 4110—4510 K

javadalmazást élvezne, az emelkedő ranggal tehát az eltérés mindig kirívóbb lenne.

És vajjon mennyivel kevésbé érdemli meg az erdőtiszt, aki a fát termeli, a tüzfajárandóságot, mint a pénzügy-minisztérium alá tartozó és az erdőtisztekkel ma egy főiskolán nevelt bányászati tisztviselők, akiknél annak elvonásáról mit sem szól az állami költségvetés? Csak a műszaki tisztviselőket (létszám 153) véve tekintetbe, nem kevesebb, mint 73.494 K, vagyis 524.009 K-t kitevő fizetésük 14%-a van mint tüzfajárandóság kitüntetve az 1911. évi költségvetésben, ezenfelül pedig a fizetés 40—100%-ával felérő jutalékban részesülnek, daczára annak, hogy a bányászat és kohászat régóta passzív-üzem hazánkban. (Fémjelzés, pénzverés és beváltás, bányagazgatóságok, fém- és opálbányászat, fémkohászat, sóbányászat.)

Az erdészetnél a fa- és földjárandóság együttvéve csak 13%-a a fizetésnek.

Ezek az okok is amellettt szólnak tehát, hogy a jövő generációtól sem vonassék meg a fa- és földjárandóság, amely az erdészeti szolgálat természeténél fogva teljesen jogosult oly mellékjárandósága volt eddig is az erdőtisztikarnak, amely annak szolgálati viszonyai között csak a tisztviselők egy részénél bir a javadalmazási többlet jelle gével, de ezeknél sem szüntethető meg a szolgálat érdekének sérelme nélkül. Nem ok nélkül mondta tehát *Darányi* Ignác volt földmivelésügyi miniszter az Országos Erdészeti Egyesülethez mult évben intézett átiratában, hogy *„az időközben összegyűjtött adatokból arról győződtem meg, hogy az erdészeti tisztikar eddigi mellékilletményeit sem a személyzet, sem a szolgálat érdekeinek sérelme nélkül megszüntetni nem lehet“*. Amikor annakidején az erdőtisztai állásoknál a törzsfizetésen kívül fa- és földilletmények is rendszeresítették, ez a mutat-

kozó szükséglet higgadt és nyugodt megfontolása alapján történt. A magyar erdőtiszt működési köre az esetek túlnyomó számában műveletlen, a forgalomtól, a piacoktól, a gazdaságilag fejlettebb vidékektől távoli helyekre esik. Szolgálatát őt és családját legtöbb esetben a falvakhoz, a nemzetiségek lakta periferiához köti, ahol az intelligenciának és vajmi gyakran a magyar államnak is egyetlen képviselője. Tőle és családjától bizonyos önmehtagadást kíván ez a hivatás, a művelt világtól, orvostól, tanintézetektől való távolság pedig nélkülözésekkel, a gyermekek iskoláztatása nagyobb költségekkel jár, amelyek a városokban lakó tisztviselőknél fel nem merülnek. Házi szükségletét konyhanövényekben, tej- és földterményekben többnyire csak úgy fedezheti, ha azon a néhány holdon, amelyet eddig illetményként kapott, gazdálkodott, amivel egyébként gyakran jó példát is nyújtott a vidék lakosságának. A földilletmény nélkül az exponált tisztviselő nem szerezheti meg a téli takarmányt annak a csekély állatállománynak, amelynek nyári legeltetésre joga van, de nem felelhet meg a lőtartás kötelezettségének sem, mert az ily czímen nyert készpénzátalány tudvalevően ma már alig haladja meg a kocsis fizetését.

Ezek a körülmények tették a múltban s teszik a jövőben is indokolttá, hogy az erdőtisztok némi földilletményben, vagy ahol ez természetben ki nem szolgáltatható, igen szerény, holdanként 10 K-val számított pénzváltásban részesüljenek, amelyet már azért is valamennyi tisztviselőre egyaránt ki kellett terjeszteni, nehogy az egyes állások között ebben a tekintetben lényegesebb különbségek álljanak elő, amelyek azután áthelyezéseknél folytonos akadályként szerepelnének és az adminisztrációt megnehezítenék.

Ami pedig a fát illeti, ez eltekintve attól, hogy termény-

illetményekben és ezek között fában a mezőgazdasági tisztviselők és néhány más ágazat tisztviselői is részesülnek, az erdőtisztéknek oly elsőrendű szükséglete, amely reájuk nézve, akik többnyire magashegységi vidéken, szélnek kitett helyeken, elszigetelten álló házakban, vagy régi, méteres falakkal biró, hideg épületekben laknak, sokkal nagyobb jelentőséggel bír, mint bármely más tisztviselőre nézve. Eddig miniszteri rendelet egyenesen kötelezte őket arra, hogy a kincstári épületeket még ha nem is lakják azoknak valamennyi helyiségét (ami némelyik régi, nagy épületnél előfordul), épületfentartási célból fűtsék. Ámde nem csupán erre, de a legszükségesebb lakhelyiségeket tartalmazó újabb épületek fűtésére sem volt sok esetben elegendő a rendszeresített failletmény, mert zord vidékeken bizony 8—9 hónapig kell fűteni. Eddig a szükségelt fatöbbletet a többség mindig engedélyezte, most ellenben az egész failletményt meg akarja vonni a tisztikartól. Nagy terhet jelent ez a jelzett, felette exponált helyzetben az erdőtisztékre nézve, kiknek lakviszonyai ebben a tekintetben egyáltalában nem mérhetők össze más tisztviselőkével. Különösképen a költségvetés indokolása az erdőtisztéknek még a kedvezményes árban való fabeszerzést sem helyezi kilátásba, pedig a földmivelésügyi minisztérium összes tisztviselőinek ebben a tekintetben 60—75%-os engedmények állanak rendelkezésre.

De nemcsak a tisztviselőkre rótt ezen új teher miatt, hanem azon gyanúsítások miatt is tiltakoznunk kell a fájárandóság megvonása ellen, amelyeknek a kincstári erdőtiszték ennek következtében lépten-nyomon ki lesznek téve. A tisztviselő a saját szükségletére való fát vagy az általa kezelt faraktárból, vagy attól a vállalkozótól kénytelen venni, aki a kincstár fáját megvette s akinek ellenőrzésére az

erdőtiszt hivatva van. Mindkét esetben széles tere nyílik a gyanúsításnak, amelytől az erdőtiszteket meg kell óvni. Azonfelül az erdőtiszt udvarán vagy fásszinében kétféle fa lenne a jövőben: az ő magántulajdonát képező, vásárolt fa és a hivatalos helyiségének fűtésére szolgáló fa, mert azt talán az új rendszer szerzői sem kívánják, hogy az erdőtiszt irodáját is sajátjából fűtse. Ez aztán újabb ok a gyanúsításra, hogy az irodafűtésre szánt fát lakosztályában fűti el, hogy a maga fáját is felapríttatja a hivatalos fával együtt stb. Nem kicsinyességek ezek, hanem körülmények, amelyek a tisztviselők életét elkeseríthetik, felelőseik vagy mások esetleges rosszakaratának érvényesítésére minden komoly alap híján is alkalmat adnak és a tisztviselőket állásuktól is megfoszthatják.

Mindezek komoly érvek amellet, hogy az erdőtisztek mostani fa- és földjárandóságai megmaradjanak és igazolják Darányi Ignác volt földmivelésügyi és Wekerle Sándor volt pénzügyminiszter abbeli elhatározását, hogy meggyőződve arról, hogy ezen mellékkiltemények elvonása csakis *a személyzet és a szolgálat érdekeinek sérelmével történhetik*, azokat érintetlenül fentartani kívánták. Felismerték, hogy az adott viszonyok között a fajárandóság csak részben kedvezmény s a földjárandóság is részben a lótartási átalányok kiegészítő része, részben pedig a falusi elszigetelt tartózkodással járó feltétlen életszükséglet, távolról sem állíthatók egy sorba a bányászati, kohászati és mezőgazdasági tisztviselők tantemjével és mellékjárandóságaival, amelyek a törzsfizetés 40—100%-ig terjedhetnek.*) Darányi Ignác és Wekerle Sándor tehát alapos

*) Hogy mennyire nem egyöntetű és igazságos a kormány álláspontja ugyanazon minisztérium kebelében is, arra élénk világosságot vetnek a következő számok és körülmények: A ménésbirtokoknál, a gödöllői koronauradalom-

megfontolás után, nem is tekintették e mellékjárandóságokat akadályául annak, hogy az erdészeti tisztviselőkre e csekély, a gyermeknevelés nehézségei által felemésztett mellékjárandóság dacára a főiskolai képzettségüknek megfelelő teljes létszámrendezést ki ne terjeszszék, amint ez a tisztviselőknek az Országos Erdészeti Egyesülethez intézett kormányleirat utján közöltetett és az 1910. évi, sajnos, törvényerőre nem emelkedett költségvetésben keresztül is vezetett.

Vajjon a mostani kormány részéről nem várhatna az erdészeti tisztikar ugyanannyi méltányosságot és igazságszeretetet? Mi e tekintetben a rosszul informált földművelés-

nál és a palánkai csikótelepnél alkalmazott tisztviselők terményváltásban és jutalékban részesülnek, amelyeknek elvonásáról nincsen szó. Ezen uradalmak tisztikaránál ezen mellékjárandóságok a fizetésnek 45 ⁰ / ₀ -át teszik ki (az erdészetnél jelenleg 13 ⁰ / ₀). Egy tisztviselő átlagos fizetése a ménesbirtokokon (gyakornokok nélkül)	3000 K
Terményváltása és jutaléka	1355 K
Összesen	4355 K
A kincstári erdészetnél most a fizetések átlaga	3200 K
A fa- és földjárandóság átlaga	450 K
Összesen	3650 K

A különbség tehát fejenként 705 K.

A gazdatisztek 4355 K-nyi átlagos jövedelme több, mint az erdőtisztek átlagos jövedelme a teljes létszámrendezés és a fa és föld megtartása mellett (4280 K). Mégis az erdőtisztektől megtagadják, amit a gazdatiszteknél méltányosnak tartanak.

Ha továbbmenve pl. a pénzügyi tárca ügykörébe tartozó, fenn a szövegben már megemlitett bányászati és kohászati műszaki tisztviselők viszonyait taglaljuk — nem is szólva a magasabb alapfizetéseket élvező állami vasgyári és szénbányászati tisztviselőkről — a következő eredményekre jutunk: Az átlagos fizetés ezen szakmáknál .....
 3425 K || Átlagos tüzifajárandóság ..... | 480 K |
| Jutalék tényleg átlagban legalább 40⁰/₀-a a fizetésnek ..... | 1370 K |
| Összes átlagos jövedelem fejenként ..... | 5275 K |

A lakpénzek mindenütt figyelmen kívül maradtak.

Hogy ily körülmények között miért csak éppen az erdészetnél kell a fa- és földjárandóságot megszüntetni, az, a tisztviselők ügyének jóakaró intézését feltételezve, rejtély marad.

Szerk.

ügyi minisztertől a jól informálthoz felebbezünk és a törvényhozás tagjainak belátásában bizunk, mert a fentiekben elmondottak után semmi ok sem forog fenn arra nézve, hogy az állami erdőtisztek azon jogokról, amelyeket az ország egyik törvényes kormánya részükre biztosított, lemondjanak, hanem az igazságosság, és az írásban adott kormánynyilatkozatok iránti bizalom s ezzel az ország méltósága érdekében kéri a teljes létszámrendezésnek a fa- és földjárandóság érintetlenül hagyása mellett leendő keresztülvitelét.

*

Ezek előrebocsátása után még a részletekre vonatkozóan kell néhány megjegyzést tennünk, amelyek főként a létszámarány javítása folytán rendszeresített magasabb állásoknak az egyes erdészeti szolgálati ágazatok között való megosztását illetik. Ebben a tekintetben különösen a kicsiny létszámmal bíró szolgálati ágazatoknál merülnek fel panaszok, mint a kir. erdőfelügyelőségeknél és az erdőőri szakiskoláknál.

A kir. erdőfelügyelőségek létszáma a IX—V. fizetési osztályokba van sorozva és a fenn tárgyalt létszámrendezésnél mindig az üzemi ágazatok tisztviselőinek létszámával együttesen vétetett számításba. Így járva el, természetesen az erdőfelügyelői létszám aránylag sok magas állást foglalt le a többi ágazat rovására, ahol ennél fogva külön-külön véve kedvezőtlenebb a létszám eloszlása, ami panaszra adván okot, a létszámarány javításánál viszont odavezetett, hogy az erdőfelügyelőségnél az állások aránya nem javított abban a mértékben, amely az ottani személyzet számának megfelelne és az előmenetel hosszas stagnálását megszüntetné. Így pl. az 1911. évi költségvetés is az erdőfelügyelői létszámban csupán egygyel szaporítja a VI. fizetési osz-

tályba tartozó állások számát, de ez sem jut az erdőfelügyelői személyzet javára, mert ez az állás, amint az 1909-iki és 1911-iki költségvetések egybevetéséből kitűnik, tulajdonképen az orsz. vadászati felügyelő részére szerveztetett, aki nem bír erdészeti minősítéssel és nem is teljesít ezidőszerint már a minisztérium erdészeti főosztályában szolgálatot. Az erdőfelügyelői személyzet tehát mit sem nyer az 1911. évi költségvetés által, holott igen hosszú idő óta egy és ugyanazon fizetési osztályban szolgáló érdemes tagjai méltán számot tarthatnak arra, hogy közülök legalább egyesek magasabb fizetési osztályba lépjenek. Az erdőfelügyelőség keretén belül erre az 1911. évi költségvetés változatlan elfogadása esetén nincsen mód, ha pedig a más szolgálati ágazatoknál ujonnan rendszeresített vagy ott megürülő állásokra történik a kinevezés, ez rossz vért és méltó ellenszenvet szül az illető tisztikarban. Az ebből a dilemmából kivezető utat megtaláljuk a kereskedelemügyi minisztérium költségvetésében, ahol a vasuti és hajózási főfelügyelőség személyzete, amely a VIII—V. f. o.-ba tartozik, a minisztérium többi műszaki tisztviselőinek státusától el van különítve. Így azután a főfelügyelőség nem köti le a magasabb állások nagy részét a többi műszaki kar rovására és a főfelügyelőség keretén belül nagyobb anyagi áldozat nélkül gondoskodni lehet azoknak az állásoknak rendszeresítéséről, amelyekre a személyzet méltányosan igényt tarthat. Kicsiny státusoknál más mód a jogos igények kielégítésére nincsen, hacsak nem térünk át a korpótlékok rendszerére.

Ha *Hieronymi* Károly kereskedelemügyi miniszternek ezt sikerült a pénzügyminiszternél keresztülvinni, annál könnyebb lehet ez most már a földmivelésügyi miniszternek, mert hivatkozhatik a praecedensre és arra, hogy ami az egyik minisztériumban méltányosnak ismertetett el, az a másik

részéről már jogos követelmény lehet, mert elvégre is nem lehet a tisztviselők sorsára csak az mérvadó, hogy melyik tisztikar mennyire erélyes érdekképviselettel bír a mindig ellenszegülő pénzügyminisztériummal szemben. Nagyon méltányosnak tartanók tehát, ha az erdőfelügyelőségek létszáma az ügy mostani előrehaladt állapota daczára, már az 1911. évi költségvetésben is különválasztatnék a többi létszámoktól és a létszámrendezés e két csoportban különkülön vitetnék keresztül, az erdőfelügyelőségek körében az V. és VI. fizetési osztályba tartozó állások mérsékelt szaporításával a VII., VIII. és IX. f. o. rovására. Az erdőfelügyelői létszám ennek keresztülvitele után is még messze mögötte maradna a vasuti és hajózási főfelügyelőség létszámának, az V. fizetési osztályba ekként kerülő két állásnál pedig figyelembe veendő, hogy az országos főerdőmester czímen az erdőfelügyelőségnél régóta rendszeresített ily állás sohasem volt kizárólagos erdőfelügyelőségi állás, hanem mindig sokkal szélesebb hatáskörrel bírt, tehát csak forma szerint tartozik az erdőfelügyelői létszámba.

Hasonló állapotokkal találkozunk az erdőőri szakiskoláknál, aminek oka főképen abban rejlik, hogy az 1894-ik évben a négy szakiskolai igazgató, mindenik a IX. fizetési osztályba való sorozással, önálló létszámba különítettett el, anélkül azonban, hogy a magasabb fizetési osztályokba való átsorozásról időnként kielégítő gondoskodás történt volna. Ennek következtében az azóta az államerdészeti tisztviselőknél négy ízben és mindig perczentuális alapon eszközölt létszámrendezés a szakiskolai személyzetre, illetve a négy igazgató előmenetelére csak igen csekély mértékben hatott ki és a szakiskolai igazgatók mindenike csak hosszabb várakozás után és igen eltérő időközben juthatott a magasabb VIII. fizetési osztályba.

Igazolja ezt azon tényállás, hogy a IX. fizetési osztályból a négy szakiskolai igazgató közül:

a	létszámban első	helyen levő igazgató	12 év
a	"	második " " "	6 "
a	"	harmadik " " "	12 "
a	"	negyedik " " "	8 "

mulva jutott a VIII. fizetési osztályba.

Ha most még figyelembe vesszük, hogy a létszámban első helyen levő igazgató *kivételével* a másik három igazgatónak ugy az életkora, mint a szolgálati ideje — csekély eltéréssel — egyenlő, az előmeneteli egyenlőségnek valóban szembeötlő és szomorú példáját látjuk.

A VIII. fizetési osztályból a VII. fizetési osztályba való előmeneteli viszony a vadászerdői szakiskolának újraszervezése és továbbképző tanfolyammal történt kibővítése alkalmával eszközölt személyszaporítás és az eddigelé a kincstári erdőket kezelő erdőtiszti létszámhoz tartozott tanári személyzetnek a szakiskolai létszámba történt átsorozása folytán valamivel ugyan javult; de az igazgatóknak már a multban gyökerező hátrányos visszamaradásán csak keveset segített és az igazgatóknak egymáshoz viszonyított előmeneteli egyenlőségét egyáltalában meg nem szüntette, sőt a tervbe vett státusrendezés a jövőre nézve is a legsérelmesebb állapotot teremti, mert míg a legidősebb szakiskolai igazgató kivételével a közel ugyanazon *ténylegesen* szolgálati idővel bíró többi igazgató közül az egyik már 2 év óta a VII. fizetési osztályba jutott, addig a második csak még 3 év mulva juthat a VII. fizetési osztályba, a harmadik pedig csak akkor, ha a többi erdői szakiskoláknál bekövetkezendő reformálással kapcsolatosan a létszámszaporítás megtörténik s a szakiskolai összlétszám növekvése annakidején a VII. fizetési

osztályra magasabb hányadot juttat. Ez pedig nagyon távoli időre esik.

Ebből kifolyólag a szakiskolai létszámban levő jelenlegi idősebb tisztviselők, vagyis az igazgatók a csupán négy tagot magában foglaló létszám korlátoltsága miatt a multban szenvedett rendkívül hátrányos és sérelmes előmenetele miatt, az államerdészet más ágazataihoz tartozó többi hasonló viszonylatban levő tisztviselőkkel szemben, most is visszamaradnak, sőt a létszámrendezésnek a tervezett módon történendő keresztülvitele után is vissza fognak maradni.

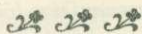
E sérelmes helyzetet igazolja egyrészt azon körülmény, hogy a szakiskolai igazgatókkal egy és ugyanazon időben, sőt még néhány évvel később a IX. fizetési osztályba kinevezett más ágazatbeli erdészeti tisztviselőknek egy része már most is a VI-ik fizetési osztályban, a többi része pedig mind a VII. fizetési osztályban van és pedig a javarésze a VII. fizetési osztály első helyein; másrészt pedig azon szembeötlő példa, hogy a multban a IX. fizetési osztályba tartozott *szakiskolai igazgató alatt szolgált erdőgyakornok vagy erdészjelölt, más létszámhoz való tartozandóságánál fogva, utólérte a nálánál 3, illetve 2 fizetési osztálylyal előbb állott szakiskolai igazgatót*, sőt a státusrendezésnek a fentiek figyelembevétel nélkül történő keresztülvitele esetén *elébe is kerülhet!*

Ugyanez a helyzet állana elő a későbbi időben, a most már a szakiskolai létszámba sorozott tanári személyzetnél is, mert habár a beosztott tanári személyzetnek a mostani időig való előmenetele normális, sőt egyik-másiknál elég kedvező, a szakiskolai létszámra vonatkozólag megállapított státusrendezési terv szerint a beosztott tanári személyzet idősebb tagjaira nézve ugyanaz a sérelmes állapot következhetne be, ami eddigelé az igazgatókra fennállott.

Ennek azután az a szomorú következménye lenne, hogy egyrészt a szakiskolai szolgálattól a tehetségesebb és szorgalmasabb egyének tartózkodnának, másrészt pedig az ott szolgálók is minden ambíció nélkül dolgoznának. Pedig ha valahol, úgy éppen a szakiskolai szolgálatnál van a legnagyobb szükség az ambíciózus, lelkes, ügybuzgó és tevékeny tisztviselőre; hisz a tanszemélyzetnek nemcsak az elméleti és gyakorlati oktatás munkája és az ezen intézménynél annyira fontos nevelés feladata jut osztályrészül, hanem éppen a gyakorlati oktatás céljából szükséges rendkívül intenzív erdőgazdaság és vadtenyésztés aprólékos és sokirányú teendői is számottevő munkát rónak a tanszemélyzetre, amihez az erdészeti kísérletügy, a kopár-erdősítés stb. körébe vágó sok más teendő is járul.

A közügy érdeke kívánja tehát azt, hogy az erdőőri szakiskolák személyzeténél az előmenetel ne köttessék a felette csekély létszám által megszabott számszerinti keretekhez, hanem az a szolgálati idő és az érdemesség arányában szabályoztassék s evégből *már az 1911. évi költségvetésbe utólag a megfelelő magasabb állások beillesztessenek*, hogy ezáltal elsősorban az eddigi sérelmek orvosoltassanak, a jövőre nézve pedig a tanszemélyzetnek legalább is olyan előmenetel biztosíttassék, mint a többi erdőtisztai létszámnál van, mert az eddigi 6—12 éves előmeneteli időköz jövőre azt hozná magával, hogy tehetségesebb erdőtiszt az erdőőri szakiskolánál való szolgálatot elkerülni igyekeznek.

Javaslat felső erdészeti szakoktatásunk fejlesztése ügyében.*)

Irta: *Muzsnay Géza.*

Főiskolánknak az 1904. évben történt ujjaszervezésével a magyar felső erdészeti szakoktatás ügye nagy lépéssel haladt előre a fejlődés útján. Mert kétségtelen, hogy mai 4 évre terjedő főiskolai szakoktatásunk a követelményeknek jobban megfelel, mint megfelelt az a szakképzés, amelyet 3 éves tanfolyamával az akadémia nyújthatott. Mindamellet a mai rendszernek is még számos olyan hibája és hiánya van, ami orvoslásra, illetőleg pótlásra szorul. Így a mai rendszer keretében koránt sincsen annyi idő biztosítva a szorosabb értelemben vett szaktudományok számára, mint amennyit azoknak valóban sikeres tanítása megkövetelne. Ennek tulajdonítható a többek között, hogy egyes fontos szaktárgyak hiányzanak mai tantervünkéből. A bányászattal való közöség miatt az előkészítő és a technikai tantárgyak egy része nem adható elő az erdészet különleges igényeinek megfelelőleg. Kifogás alá esik mai tantervünk ezenkívül az abba felvett tantárgyak egymásutánja tekintetéből is. Ugyszintén nem felel meg a mai kor követelményeinek vizsgarendszerünk sem.

Szakoktatásunk mai rendszerének ezeken, valamint itt nem érintett többi hibáin és hiányain, jól tudom, csak az erdészeti főiskola áthelyezése s ezzel kapcsolatban az erdészeti szakoktatásnak a bányászatitól leendő elválasztása útján lehet teljes mértékben segíteni. Nagy mulasztást követnénk el azonban, ha addig is, amíg ez megtörténhetnék, nem tennénk meg minden lehetőt a fennálló bajok orvoslására s főiskolai szakoktatásunk továbbfejlesztésére nézve.

Évégből legsürgősebb feladatnak tartom legalább főbb vonásaiban megállapítani a magyar erdészet igényeinek megfelelő felsőbb erdészeti szakoktatásnak jövőendőbeli kereteit, azzal az elhatá-

*) Értesülvén arról, hogy *Muzsnay Géza* főiskolai tanár ur az erdészeti főiskolai oktatás és vizsgarendszer fejlesztése ügyében javaslattal fordult a főiskola tanácsához, a szerzőt felkértük, hogy dolgozatát, amely mindenképen közérdekű és mindnyájunk érdeklődését felkölti, bocsássa rendelkezésünkre. Kérésünk szíves teljesítéséért ezuton is őszinte köszönetet nyilvánítunk.

Szerk.

rozással, hogy abból, amit ezek közé a keretek közé felvesszünk, már a közeljövőben megvalósítani igyekszünk legalább annyit, amennyit megvalósítani a meglévő viszonyok között lehetséges.

Ezt a célt szolgálja alábbi javaslatom, melyet a hazai különleges viszonyoknak, valamint a külföld felső erdészeti szakoktatásának figyelembevételével állítottam össze. Felöleli ez a javaslat: 1. a jelenlegi tanterv, 2. a jelenlegi vizsgarendszer módosítását, 3. ezekkel kapcsolatos egyéb indítványaimat s végül 4. kiterjed arra is, hogy mindezekből mit lehetne már a legközelebbi jövőben megvalósítani.

I. A tanterv módosítása.

Túlzás nélkül állithatjuk, hogy a főiskolai képzettséget igénylő életpályák között egyetlen egy sincsen még, amely a rajta működő egyének *összességétől* olyan sokféle gyakorlati és elméleti ismeretet követelne meg, mint az erdészeti pálya megkövetel, különösen a mi hazai viszonyaink között.

Nálunk az erdésznek, hogy feladatának bármely irányban jól megfelelhessen, a magukban véve is széles körre terjedő és sokféle ágazó *erdészeti szaktudományokon kívül* otthonosnak kell lennie a földmérésben, a közönséges építészetben, az erdei utak, vasutak, gátak, gerebek építésében s általában a különféle erdei szállítási eszközök létesítésével és fentartásával járó mérnöki teendőkben. Emellett bizonyos mértékig gépésznak, elektrotechnikusnak és kulturmérnöknek is kell lennie. Szóval a *technikai tudás* olyan mértékével kell bírnia, aminek elsajátításához tulajdonképpen külön technikai kiképzésre volna szüksége.

De szüksége van bizonyos foku általános és speciális *jogi ismeretekre* is, mert máskülönben nem állhatja meg a helyét sem a kincstári, sem a magánerdőgazdaságok vezetésénél, sem az állami kezelés alatt lévő községi és egyéb erdők ügyeinek az intézésénél, sem pedig az erdőfelügyelőségi szolgálatban.

Nem nélkülözheti továbbá a *vadászati* ismereteket sem, amelyekre főként magánuradalmainknál fektetnek nagy súlyt. Értenie kell a *haltenyésztéshez* is. Bő ismeretekkel kell bírnia a *mező- és legelőgazdaság* köréből is.

Mindezeknek az ismereteknek a megszerzéséhez erős *mathe-*

matikai és természettudományi alapra lévén szüksége, e tudományok egész sorozatát is fel kell vennie tanulmányai körébe.

Nyilvánvaló, hogy a főiskola az itt felsorolt, oly sokféle és egymástól olyannyira eltérő jellegű ismeretek mindenikéből alapos kiképzést nem nyújthat már csak azért sem, mert ugyyszólván fizikai lehetetlenség, hogy *egy* ember ennyiféle tudományt meg tudjon emészteni. Lehetetlen volna ez akkor is, ha a mai négy éves tanfolyam egy vagy akár két évvel is meghosszabbíthatnák, amiről természetesen nem igen lehet szó. Aminthogy — különösen magánerdőbirtokosainkra való tekintetből — nem igen gondolhatunk arra sem, hogy az erdészeti szakképzést két ágazatra osszszuk s pl. külön erdőmérnököket és külön erdőgazdákat neveljünk.

Ilyen körülmények között a következő kérdés merül fel. Vajjon az felel-e meg inkább a magyar erdészet érdekeinek, ha a főiskola *felületes* kiképzést nyújt hallgatóinak *mindazokban* a tudományokban, amelyekre az erdésznek hivatása teljesítésénél egyáltalában szüksége *lehet*, avagy pedig akkor oldja meg jól a feladatát a főiskola, ha hallgatóit *alapos* tudással fegyverzi fel azokból a tudományágakból, amelyekre a gyakorlatban az erdészek *tulnyomó többségének* szüksége van, a többi tudományágból ellenben csak a legszükségesebb, enciklopédikus ismeretek nyújtására szorítkozik?

Nézetem szerint erre a kérdésre a feleletet megadni nem nehéz. Nem, különösen ha hazai erdészeti viszonyainkat tartjuk elsősorban szem előtt. Nálunk t. i. sokkal kívánatosabb, mint az erdőgazdasági szempontból a fejlettség magasabb fokán álló külföldön, hogy a *főiskolát végzett ifjak a szorosabb értelemben vett erdészeti szaktudományokból alapos elméleti, de e mellett minél több gyakorlati ismeretet is vigyenek magukkal életpályájukra*. Mert a míg a külföld fejlettebb erdőgazdaságaiban a főiskolából kikerülő ifju mindjárt kezdetben jól kitaposott ösvényen járhat s elméleti tudását könnyű szerrel és helyes irányban egészítheti ki a szükséges gyakorlati ismeretekkel, addig nálunk a körülmények e tekintetben korántsem annyira kedvezők, mivel aránylag kevés olyan magas színvonalon álló erdőgazdaságunk van, amely minden tekintetben jó iskolául kínálkoznék a gyakorlati ismeretek elsajátítására. Nálunk a gyakorlatba lépő fiatal embernek a leg-

több esetben elsősorban is azt kell tapasztalnia, hogy azt, amit lát, nagy ür választja el attól, amit a főiskolán tanult. Ha szaktudása tisztán elméleti és nem eléggé alapos, csakhamar arra a következtetésre jut, hogy az elmélet, amit tanult, a gyakorlatban kivihetetlen. És nyugodtan halad tovább maga is azokon a nyomokon, amelyeken az újításoktól többé-kevésbé idegenkedő elődei haladtak, ahelyett, hogy szilárd meggyőződéssel kitarva amellett, amit a főiskolán jónak és helyesnek ismert meg, érvényesíteni igyekeznék a tanultakat.

Valljuk meg őszintén, hogy hazai erdőgazdaságunk, bár az utolsó három évtized alatt sok irányban és sokat fejlődött, korántsem áll azon a fokon, ahol lennie kellene a meglévő, bár kétségtelenül kedvezőtlen viszonyok között is. A haladás, a fejlődés lehető meggyorsításának a munkájából a főiskolának is ki kell vennie a maga részét. Ebből a célból a tanítást mintegy bele kell kapcsolnunk minden téren a hazai viszonyokba s ki kell töltenünk azt az űrt, amely ma nálunk az elméletet a gyakorlattól elválasztja. És minden erőnkkel arra kell törekednünk, hogy ifjainkat — felkeltve és megerősítve bennük a bizalmat önmaguk és a gyakorlaton nyugvó tudományuk iránt — képessé tegyük arra, hogy maguk is tényezők lehessenek abban a nagy és nehéz munkában, amely hazai erdőgazdaságunkat gyorsabb tempóban előre vinni van hivatva.

Tantervünk megállapításánál ennél fogva *elsősorban a gyakorlati irányt* kell szem előtt tartanunk. Ki kell választanunk azokat a tárgyakat s *az egyes tantárgyak keretében is* azokat a tudnivalókat, amelyekre a gyakorlati életben a leggyakrabban és a legnagyobb mértékben van szükség s ezeknek a tanítására különösen nagy súlyt kell fektetnünk. Különbséget kell tennünk a fontosabb szaktárgyak meg azok között a tantárgyak között, amelyeknek alaposabb ismerete elsőrendű szükségét nem képez. Korántsem jelenti ez azt, hogy az utóbbiakat s különösen az előkészítő, és segéd-tudományokat teljesen háttérbe szorítsuk a szaktárgyakkal szemben, hanem csak azt, hogyha már választanunk kell, adjunk előnyt a szorosabb értelemben vett szaktárgyaknak s biztosítsunk a számukra annyi tért, amennyi azokat megilleti. Emellett még mindig gondoskodni lehet a tanterv keretében arról, hogy a hallgatók

közül egyesek, hajlamaikat követve, bővebb ismeretekre tehesse nek szert az összevontan előadott tantárgyak fontosabbjaiból is, nevezetesen azokból a tantárgyakból, amelyek fontosak ugyan az erdészet *összessége* szempontjából, de amelyekre az egyeseknek a gyakorlati életben csak ritkán lehet szüksége.

Lássuk most, mennyiben felel meg mai tantervünk az imént jelzett követelményeknek? Az idemellékelte füzet,*) amely a felső erdészeti szakoktatásnak Ausztriában, a Németbirodalomban, Svájcban és nálunk fennálló rendszereit ismerteti, egy összehasonlító kimutatást foglal magában (l. az E. L. 1910. évf. 130, 131 lapjain) arról, hogy mennyi idő jut nálunk és mennyi az ismertetés keretébe felvett külföldi főiskolákon: 1. a vizsgaköteles alap- és segédtudományok, 2. a technikai tárgyak, 3. a jogi tárgyak, 4. a szorosabb értelemben vett szaktárgyak és 5. az egyéb gyakorlati tárgyak előadására. Ebből az összehasonlító kimutatásból az tűnik ki, hogy daczára a mi különleges viszonyainknak, amelyekre fentebb rámutattam, *a szorosabb értelemben vett szaktárgyak előadására fordított idő aránya a többi tárgyra fordított időhöz, nálunk a legkedvezőtlenebb.* (24⁰/o.)

Tantervünk módosításánál, nézetem szerint, legelsősorban ezen kellene segíteni. Erre vonatkozó javaslatomat a következő pontokba foglalom:

1. Vétessek fel a főiskolán előadandó, kötelező tantárgyak sorába, mint félévi tárgy, hetenként három órával, az *erdészeti politika* is. E tárgy keretében hallgatóink tájékozást nyernének a többek között az erdészetnek közgazdasági jelentőségéről, a közgazdaság egyéb ágaihoz való viszonyáról s az erdőgazdasággal kapcsolatos különféle intézmények felől. Az erdészeti politika körébe tartozó ismeretek révén továbbá nagy mértékben szélesednék a látókörük és magasabb szempontból lennének képesek megítélni majd a gyakorlatban felmerülő kérdéseket. De különben ezekre az ismeretekre a mai kor erdészének közvetlenül is nagy szüksége van, bármely téren működjék. Ez a magyarázata annak, hogy az idemellékelte füzetben ismertetett külföldi főiskolák közül,

*) Az Erdészeti Lapok 1910. évi I—III. füzeteiben megjelent értekezés különlenyomata.

az egyetlen tübingai egyetemet kivéve, egyiknek a tantervéből sem hiányzik ez a tantárgy. És ez az oka annak, hogy a mi szakköreink is sürgetik már e tárgynak főiskolánk tantervébe leendő felvételét. Sőt az erdészeti politikai ismeretek nagy fontossága máris arra indította az Országos Erdészeti Egyesületet, hogy az erdészeti politika kézikönyvének megírása iránt megbízás útján intézkedett, egyebek között azzal a hallgatólagos célzattal is, hogy a megírandó munka a főiskolán egykor tankönyvül legyen használható. Az erdészeti politika számára természetesen új tanszék volna szervezendő, olyképpen, hogy annak a tanára más rokontárgyakat is előadna. Elérnök ezzel azt is, hogy lenne legalább egy hivatásos művelője ennek a fontos tudományágnak hazánkban is.

2. Mint új tantárgy, felveendők volnának továbbá tantervünkbe (szintén hetenként 3 órával) a *kereskedelmi ismeretek* is. Hogy a kereskedelmi ismeretekben való jártasság az erdőgazdára nézve mennyire kívánatos, annak fejtegetését itt mellőzhetőnek vélem. Egyszerűen utalok az Erdészeti Lapokban (1909. évf. 84. lap) közölt arra a javaslatra, amelynek alapján az Országos Erdészeti Egyesület egy, az erdész részére szükséges kereskedelmi ismereteket tartalmazó mű megírását szintén elhatározta. E tárgy előadásával az erdészeti politika, esetleg az erdőhasználat tanára volna megbízható.

3. Az *erdőműveléstan*, mely jelenleg félévi tárgy, heti 5 órával, a jövőben mint egész évi tárgy adassék elő, a téli félévben heti 3, a nyári félévben heti 4 órán. Emellett kívánatos volna, hogy a hallgatók gyakorlati ismereteinek a bővítése érdekében ebből a tárgyból nem csupán a hallgatására kötelezett harmadévesekkel, hanem a negyedéves erdőmérnökhallgatókkal is tartassanak külső gyakorlatok a nyári félévben. Minden erdész előtt ismeretes az erdőműveléstan kiváló nagy gyakorlati fontossága úgy általában, mint különösen nálunk, ahol az erdőművelés terén oly sok sarkalatos hibát tapasztalunk. Mellőzhetőnek tartom tehát ennek a javaslatnak a bővebb indokolását is és csupán annak a felémelésére szoritkozom, hogy a már többször említett külföldi főiskolákon — a tharandtít kivéve — az erdőműveléstan előadására szánt idő sehol sincs olyan szűkre szabva, mint nálunk.

4. Kívánatos volna, hogy az *erdővédelemtanból* a tárgy elő-

adását követő nyári félévben a szükséghez képest szintén tartasanak külső gyakorlatok.

5. Az *erdőbecsléstani* külső gyakorlatokra a nyári félévben a most szokásos két délután helyett egy egész nap volna fordítandó hetenként, mert egész faállományok fatömegének a megbecslésére s illetőleg az egyes becslési eljárásoknak a maguk egészükben való végrehajtására egy délután nem igen elegendő. A külső gyakorlatokra szánt napokon a félév elején, amikor t. i. az erdőbe való kirándulást az időjárás még nem engedi meg, a gyakorlatok helyett esetleg 1 vagy 2 óra előadást lehetne tartani s ekkép a a tárgy előadására eddig fordított heti órák számát a külső gyakorlatok idejére 5-ről 4-re lehetne esetleg leszállítani.

6. Az *erdészeti adminisztráció* választassék el az erdészeti statisztikától s mint az erdészeti politika tanára által előadandó külön tárgy illesztessék be a tantervbe heti 3 órával. Az e tárgyhoz tartozó ismeretek jelenleg 3 tantárgy keretében adatnak elő. Ezek közül az erdészeti statisztika függelékét képező „erdészeti adminisztráció“ dióhéjban tárgyalja az erdőgazdasági adminisztrációt (a kincstári erdők, valamint a magán- s általában a nem állami kezelés alatt lévő erdők kezelésének szervezetét és az ezeknek az erdőknek a kezelésénél felmerülő főbb teendőket, anyag- és pénzkezelést stb.), az állami kezelés alatt levő községi és egyéb erdők adminisztrációját (hivatszervezet, az állami erdőhivatalok és járási erdőgondnokságok teendői) és az állami erdőfelügyelet szervezetét. A közigazgatási jog (l. a főiskola „programm“-ját) szintén felöleli az erdészeti közigazgatást s emellett a szolgálati pragmatikát. Az „erdészeti törvények és gyakorlati közigazgatás“ című tantárgy megint foglalkozik olyan dolgokkal, amelyeknek a tárgyalása tulajdonképpen az erdészeti adminisztráció keretébe való volna. A most három tárgyhöz tartozó mindezt az anyagot a fent jelzett új tantárgyba lehetne belefoglalni. De bele lehetne foglalni ebbe nézetem szerint a mai „számviteltan“-t is, ha abból kihagyatnék minden, ami nem lényeges. Ha az új tantárgy előadására a fentebb javasolt heti 3 óra nem volna elegendő, ez az idő heti 4 órára volna felemelhető.

7. Ugyiszintén külön tantárgy gyanánt volnának előadandók a jövőben az *erdészeti törvények*, melyek jelenleg a „gyakorlati közigazgatás“-sal és számos, szorosan véve nem erdészeti vonat-

kozásu törvényekkel együtt tárgyaltnak. Az utóbb jelzett törvényeket (urbéri törvények, kisajátítási törvény stb.) természetesen a jövőben is a tulajdonképpeni jogi tárgyak tanára adná elő, míg a szorosabb értelemben vett erdészeti (és vadászati) törvények, u. m. az erdőtörvény, az 1884: XXVI., 1890: XIX., 1898: XIX., 1900: XXVIII. törvénycikkek, valamint a vadászati, halászati, vízjogi és a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvények és azok magyarázata természetüknél fogva az erdészeti politikai tanszékhez volnának utalandók.

8. Az *erdészeti statisztika* tananyagába a hazai erdészeti viszonyok ismertetése mellett felveendő volna a külföld erdőgazdasági viszonyainak vázlatos ismertetése is. Ennek következtében ez a tantárgy, mely az erdészeti adminisztráció különválasztása folytán heti 2 órán volna előadható, „erdészeti statisztika és erdészeti földrajz“ címet vehetne fel.

9. Felveendő volna a tantervbe még a „*chémiai technológia*“ is, akár mint külön, félévi tárgy (hetenként 2 órával), akár pedig olyan módon, hogy a kémia II. részének a keretében adatnék elő. Felölelné a fa kémiai feldolgozására és a fából kémiai uton nyerhető mellékterményekre vonatkozó tananyagot.

A szorosabb értelemben vett szaktárgyak számának a fentiekhez képest leendő szaporításával, illetőleg azok anyagának bővítésével a heti előadási óráknak a száma a tantárgyak e csoportjánál — egy félévre összevonva — 36-ról 51-re, százalékaránya pedig az eddigi 24⁰/₀-ról 36⁰/₀-ra emelkednék.

A szaktárgyak előadására fordítandó órák számának ez az emelkedése nagyon természetesen az órák számának apasztását vonná maga után a többi tantárgynál. Mert *arra még csak gondolnunk sem szabad, hogy az összes előadási órák mai nagy számát emeljük*. Ellenkezőleg, bizonyos mértékig még apasztanunk kell ezt, hogy egyfelől elegendő idő jusson a gyakorlatokra, másfelől elegendő szabad idejük legyen a hallgatónak a tanulásra. Annyival inkább, mert amint a többször említett kimutatásból kivehető, a vizsgaköteles tantárgyak összes óraszámát nálunk ma is nagyobb, mint a füzetben ismertetett külföldi főiskolák bármelyikénél.

Erős a meggyőződés, hogy ez — t. i. az előadási órák

összegének némi leszállítása — elérhető lesz anélkül, hogy a szakképzés legkevésbé is hátrányt szenvedne. Persze csak abban az esetben, ha a bányászattal való közösség megszüntetésével — mert hisz javaslatomnak teljes mértékben való megvalósíthatását erre a feltevésre alapítottam — az összes tantárgyak, tehát úgy az alap- és segédtudományok, valamint a technikai és a jogi tárgyak is, teljesen az erdészet igényeihez alkalmazva adatnak elő. És ha nem tévesztjük szem elől, hogy ezeknek a tantárgyaknak jelentékeny része nem önmagáért, hanem csak azért foglal helyet az erdészeti főiskola tantervében, hogy alapul, illetőleg segítségül szolgáljon a szaktárgyak és egyes más gyakorlati tárgyak megértésénél.

Az órák számának némi apasztása elsősorban is az *alap- és segédtudományoknál* válnék szükségessé, amelyeknél különben még más változtatások is kívánatosak volnának az alábbiak szerint.

a) A mennyiségtannál a heti előadási órák száma 8-ról 6-ra szállítható le, ha a mai tananyagból kimarad mindaz, ami nem annyira az erdészet, mint inkább a bányászat kedvéért vétetett fel oda s ha elhagyjuk egy részét azoknak az elemi dolgoknak is, amiket a középiskolában mindenkinek el kellett sajátítania. (A gyengébbekre való tekintettel egyébiránt mint nem kötelező tantárgy, pl. heti 2 órán, előadható volna az elemi mennyiségtan is.)

b) A technikai rajz II. részére fordítandó idő 6 órától 4-re volna apasztandó.

c) A kémia, mint kötelező tantárgy, a külföldi erdészeti főiskolák egyikének a tantervében sem szerepel oly nagy órászámmal, mint nálunk. Nézetem szerint a mai $6 + 5 = 11$ előadási óra helyett elegendő volna $5 + 3 = 8$, s ennél fogva az erre a tantárgyra eddig fordított idő keretében volna előadható a kémiai technológia is a vegytani tanszék tanára által.

d) A fizika és mechanika, mint rokontudományok, nézetem szerint minden hátrány nélkül összefoglalhatók volnának s a fizika tananyagába felvehető volna a mai gyakorlati elektrotechnikának ide tartozó része is. Az előadási órák száma az összevont tantárgynál ugyanannyi maradhatna, mint eddig volt a két tantárgynál együttvéve ($3 + 3 = 6$). De megtakarítás mutatkoznék a technikai tárgyak közé sorozott elektrotechnikánál.

e) A növénykörtan tananyaga beleolvasztható volna részint a

növénytanba, részint az erdővédelemtanba, amely tantárgy amugy is felöleli azokat a fabetegségeket, amelyeknek ismerete az erdész részére szükséges. A kötelező tantárgyaknál ekkép a nyári félévben hetenként két óra megtakarítás volna elérhető. Emellett természetesen nem volna akadálya annak, hogy a növénytan tanára a növénykórtanból, valamint a növénytan egyes más részeiből is, külön előadásokat és laboratóriumi gyakorlatokat tartson azok számára, akik ezeknek az előadásoknak és gyakorlatoknak a látogatására önként vállalkoznak.

f) A talajtan, a klimatan és az agrikultur-fizika és kémia „termőhelyismeret“ avagy „termőhelytan“ czimen egy tantárggyá volnának összevonandók, anélkül azonban, hogy az előadásukra eddig fordított idő ($3 + 2 + 1 = 6$ óra) megrövidítették. Sőt ha a tanítás érdeke megköveteli, az órák száma ennél a nagy elméleti és gyakorlati fontossággal bíró összevont tantárgynál esetleg még emelendő lesz. A három tantárgy egyesítése nézetem szerint kétféle szempontból is előnyös volna. Előnyös volna egyfelől azért, mert a termőhelyismeret körébe tartozó tudnivalók ekképen szerves egészet képezve, a gyakorlat igényeinek megfelelőbben volnának előadhatók, másfelől pedig azért, mert a vizsgaköteles tantárgyak száma ezáltal kettővel apadna. Erre, úgy vélem, szintén súlyt kell helyeznünk a tantárgyak mai tulságos nagy száma mellett. Amint ugyanis az E. L. 1910. évi 132. lapján is meg van említve, a vizsgaköteles tantárgyak száma nálunk ma nagyobb, mint az ausztriai, németországi és svájci erdészeti főiskolákon s jóval nagyobb, mint a hazai főiskolai szakok bármelyikén.

Az a)—f) pontok alatt jelzett változások következtében az alap- és segédtudományoknál a heti előadási órák száma 53-ról 46-ra, százalékaránya pedig 36-ról 32-re apadna. Ezt az áldozatot a szak-
tárgyak érdekében meghozhatjuk. Annyival inkább, mert — amint már jeleztem — nem kötelező kollégiumok tartásával így is meg lehet adni a módot arra, hogy a hallgatók közül egyesek az alap- és segédtudományok egynémelyikével behatóbban megismerkedjenek a főiskolán s megszerezzék a kellő alapot ahhoz, hogy az illető tudományágakat később maguk is műveljék az egész erdészet javára.

Ne téveszsen meg bennünket e tekintetben az a körülmény,

hogy a külföldi főiskolákon az alap- és segédtudományok előadására viszonylag ma is több időt fordítanak, mint nálunk (lásd az E. L. 1910 évfolyamának 130, 131 lapjain lévő kimutatás!), mert ez ott sem egészséges állapot. De különben is nekünk elsősorban a mi hazai viszonyainkat kell szem előtt tartanunk s meg kell hajolnunk a parancsoló szükség előtt ebben a kérdésben.

A technikai tárgyaknál a következő változásokat javaslom:

a) A gyakorlati elektrotechnika olvasztassék bele egyrészt a fizikába, másrészt pedig az erdészeti géptanba, amely röviden kiterjeszkedhetnék a jövőben az elektrotechnikának az erdészet körében való alkalmazására is, természetesen csak olyan mértékig, hogy a hallgatók az idevágó berendezéseknek a *lényegét* megismerjék. Emellett az elektrotechnikának, mint nem kötelező tantárgynak részletesebb előadása utján gondoskodni lehetne, hogy az arra hajlammal és tehetséggel bíró hallgatók ebből a tudományágból az eddiginél alaposabb kiképzést nyerjenek. Ekkép e téren néhány speciálistát lehetne nevelni az erdészet számára, ami az eddigi állapottal szemben mindenesetre haladást jelentene.

b) Az erdészeti géptan tananyaga az elektrotechnika egy részének hozzácsatolása folytán lényegesen bővülvén, az előadási órák száma ennél a tárgynál heti 2 órától heti 3 órára volna emelendő.

c) Az erdészeti földméréstanból — a II. éves erdőmérnökhallgatók részére előirt előadások és gyakorlatok változatlan meghagyása mellett — a III. éves erdőmérnökhallgatókkal is tartásának külső gyakorlatok a nyári félévben, a megfelelő gyakorlati kiképzés biztosítása céljából, úgy, amint azt fentebb az erdőműveléstanra nézve javasoltam. Ezeket a gyakorlatokat a III. évesek önálló, összefüggő geodéziai felvételeket végeznének.

d) A középítéstan előadására szánt idő az eddigi $4 + 3 = 7$ órától $3 + 3 = 6$ órára volna leszállítandó. Ez a csekély apasztása az órák számának bizonyára nem fog semminemű hátránnyal jární, mihelyt megszűnik a bányászattal való közösség.

e) Az út- és vasútépítéstan, valamint a víz- és hidépítéstan ezidőszerint csupán a bányászattal való közösség miatt szerepelnek mint külön tantárgyak a tantervben az erdészeti szállítási eszközök és berendezések mellett. Hogy a közösség megszüntetésével ezt a

három tárgyat célszerű volna összevonni — úgy gondolom — nem szorul bővebb indokolásra. Az összevont tantárgy, mint egész évi tárgy „erdészeti szállítási eszközök és berendezések I. és II. rész“ címet viselhetne s előadására nézetem szerint elegendő volna $4 + 4 = 8$ óra. A három tantárgynál ekkép (egy félévre átszámítva) 4 előadási óra volna megtakarítható. Tekintettel az út- és vasútépítésnek az erdészet terén nálunk is mindinkább fokozódó nagy jelentőségére, speciálisták nevelése céljából, az út- és vasútépítés-tanból külön, nem kötelező kollégiumok is volnának tarthatók.

A technikai tárgyak csoportjánál a heti előadási órák száma az imént javasolt módosítások folytán lepadna 33-ról 27-re s természetesen a százalékarány is kisebbednék, t. i. az eddigi 22⁰/₀ helyett 19⁰/₀ lenne. De még így is aránylag sokkal nagyobb óraszámokkal lennének képviselve az ebbe a csoportba tartozó tantárgyak nálunk, mint a külföldi főiskolákon s ekkép eléggé kifejezésre jutna tantervünkben, hogy a technikai tudományok hazánk erdőgazdaságaiban nagyobb jelentőséggel bírnak, mint a nyugat fejlettebb erdőgazdaságaiban.

A *jogi tárgyak* közül a nemzetgazdaságtan, mely a pénzügytant is felöleli, továbbra is az eddigi terjedelemben volna előadandó. Lényeges módosításra volna azonban szükség a többi jogi tárgynál. Nevezetesen a „magán-, kereskedelmi és váltójog“ egy tantárggyá volna összevonandó a „közigazgatási jog“-gal, amelynek az erdészeti közigazgatásra vonatkozó része a jövőben az erdészeti adminisztrációba foglaltatnék, továbbá a jelenleg „erdészeti törvények és gyakorlati közigazgatás“ név alatt szereplő tantárgynak azzal a részével, amely nem tartoznék sem az „erdészeti törvények“, sem pedig az „erdészeti adminisztráció“ című új tárgyak tananyagához. Az ekkép összevont s az eddigi három külön tantárgynál lényegesen kevesebb anyagot tartalmazó új tantárgynak „jogi enciklopédia“ avagy egyszerűen „jog“ elnevezés volna adható. Előadására két félévben $3 + 3 = 6$ óra volna fordítandó, szemben azzal a hét órával, ami az eddigi három jogi tantárgy számára előírt $4 + 3 + 4 = 11$ órából az erdészeti törvények számára kiharított 3 órának és az erdészeti adminisztrációba átutalt tananyagra eső 1 órának a levonása után fennmaradna. Ez a 6 óra nézetem szerint elegendő volna arra, hogy annak

keretében a jogtudományokról szóló általános bevezetés után előadassanak a magán-, kereskedelmi-, váltójognak és közigazgatási jognak azok a fejezetei, amelyek az erdőgazdára nézve nagyobb fontossággal bírnak, s hogy általános tájékozást nyerjenek a hallgatók afelől, hogy a jog körébe vágó s a gyakorlatban szükséges tudnivalókat hol találhatják meg. Mert arról, úgy vélem, amugy sem igen lehet szó, hogy hallgatóink a főiskolán a jogból mindazt megtanulják, amire a gyakorlat különféle eseteiben egyáltalában szükségük lehet.

A jogi tárgyak előadására eddig fordított idő a javasolt változtatások következtében 14 órától 9 órára apadna. De az apadás csak látszólag ilyen nagy, mert ehhez a 9 órához hozzá kell számítanunk még a szaktárgyak közé sorozott erdészeti törvényekre jutó 3 órát és azt az 1 órát, ami eddig a jogi tárgyak tananyagából az erdészeti adminisztrációba utalandó anyagra esett.

Az „*egyéb gyakorlati tárgyak*“ csoportjából a számviteltan, amint már fentebb javasoltam, az erdészeti adminisztrációba volna beolvasztandó, egyfelől mert ezzel szerves összefüggésben van, de másfelől a tantárgyak számának apasztása céljából is. Utóbbi okból ugyancsak beolvasztható volna a gyümölcsfatenyésztés a mező- és legelőgazdaságtanba, ami szintén nem volna hátrányára a tanításnak. A közegészségtan a mai alakjában szintén mellőzhető volna, mivel azt a középiskolákban is tanítják. Helyette az „*első segélynyújtás baleseteknél*“ című tárgy volna felveendő a tantervbe heti 1 órával.

Az ebbe a csoportba tartozó tantárgyaknál az előadási órák száma a jelzett összevonások folytán heti 13 órától 9 órára, vagyis hetenként 4 órával apadna.

*

Tantervünk a *tantárgyak egymásutánja tekintetéből* sem felel meg egészen a követelményeknek.

Ebből a szempontból elsősorban is az erdőrendezéstannak a tantervbe való helytelen beillesztésére kell rámutatnom. Az erdőrendezéstannal főképpen a használatok és felújítások szabályozásával foglalkozik, megértéséhez tehát nagy szükség van bizonyos erdőhasználati és erdőművelési ismeretekre. És mégis e tantárgy ezidőszert a tantervben a III. évesek, tehát olyan hallgatók szá-

mára van előírva, akik még sem erdőhasználatant, sem pedig erdőműveléstant nem tanultak. De szükséges volna az erdőrendezéstan sikeres tanításához az erdészeti törvények ismerete is a hallgatók részéről. Ezzel szemben az erdészeti törvényekkel szintén csak az erdőrendezéstan után, a IV. évfolyamban van módjukban megismerkedni a hallgatóknak.

Hasonlóképpen áll a dolog az erdőértékszámítástannál, valamint az erdészeti statisztikánál és adminisztrácziónál is, amelyeknek tanítása — épp úgy, mint az erdőrendezéstané — csak akkor lehet igazán eredményes, ha a hallgatók kellő tájékozottsággal bírnak már az egész erdőgazdaság felől.

Mindezeknél fogva tantervünk módosítása keretében mulhatatlanul gondoskodnunk kell arról, hogy az erdőműveléstan, erdőhasználatant és az erdészeti törvények előadása megelőzze a erdőrendezéstan, erdőértékszámítástan, erdészeti statisztika és erdészeti adminisztráczió előadását.

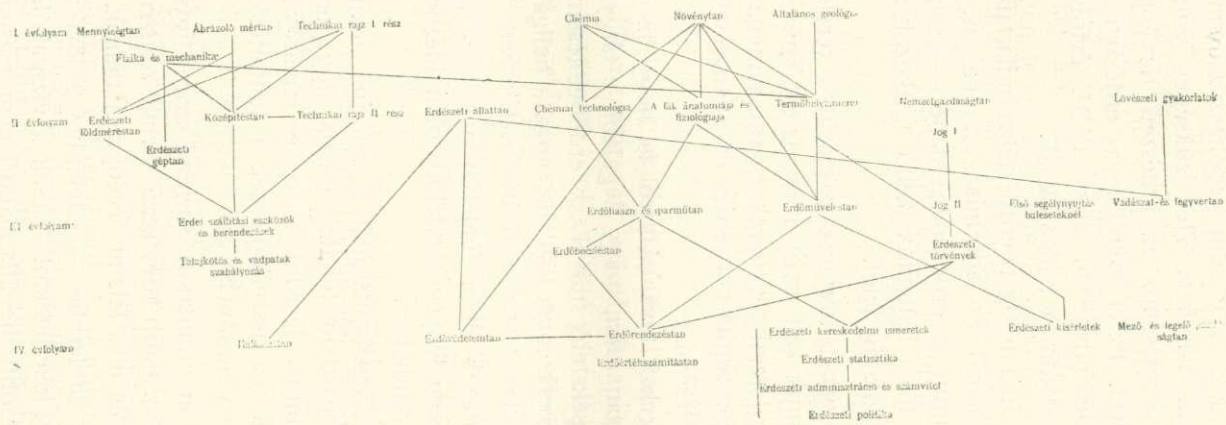
Gondoskodnunk kell továbbá arról is, hogy az erdőbecsléstan az erdőhasználatant *után*, vagy legalább e tárgy II. részével *párhuzamosan* adassék elő, mivel az erdőbecsléstan gyakorlati irányban való tanításának egyik föltétele, hogy a hallgatók ismerjék a különböző fánemekből termelhető faválasztékokat.

Ezek a változtatások és a fentebb javaslatba hozott többi módosítás természetesen lényeges eltolódásokat idéznek elő a tantárgyak jelenlegi sorrendjében.

Az új tanterv megállapításánál a sorrend tekintetében az imént említettekhez hasonló hibákat csakis úgy kerülhetjük el, ha szigorúan figyelemmel leszünk az egyes tantárgyak közt lévő összefüggésre. Ennek az összefüggésnek a feltüntetésére szolgál az alábbi vázlat.

Az ezen a vázlaton kimutatott sorrend szoros figyelembevételével állítottam össze az alább következő normál *tantervet*, melyben fentebb előadott összes javaslataim érvényre jutnának.

Ebbe a normál tantervbe — eltekintve a lövészeti gyakorlatoktól és az erdészeti kísérletektől — csak a vizsgaköteles tárgyak vannak felvéve, a később megállapítandó nem vizsgaköteles tantárgyak ellenben nem szerepelnek benne.

Áttekintés a tantárgyak közötti összefüggésről.

Egybevetve a jelenleg érvényben lévő tantervvel (lásd Erdészeti Lapok 1910. évf. 126., 127. lap), nagy előnye lenne ennek a normál tantervnek a többek között az is, hogy benne a vizsgaköteles tantárgyak száma 6-tal kevesebb, mint a jelenlegi tantervben, t. i. 39 helyett csak 33. És kevesebb az előadási órák száma is, mint a jelenlegi tanterv szerint, mert amíg most az összes tantárgyak előadására, egy félévre összevonva, hetenként 149 órát fordítunk, addig e tervezet szerint a vizsgaköteles tantárgyak előadása, egy félévre összevonva, csak 142 órát venne igénybe. Viszont a gyakorlatokra, főleg a külső gyakorlatokra, több idő jutna, mint amennyit a jelenlegi tanterv előír. (Megjegyzendő, hogy az erre vonatkozó összehasonlításnál nem szabad szem elől téveszteni, hogy amíg a jelenlegi tantervben az illető évfolyam *összes* hallgatóival tartandó gyakorlatok óraszámára szerepel azoknál a tantárgyaknál is, amelyekből a gyakorlatok csoportonként tartatnak, addig az én normál tantervemben az ilyen tantárgyaknál — mint pl. a növénytan, a fák anatómiája stb. — az az óraszám van kimutatva, ami a hallgatók egy-egy csoportjára esik.)

Ennek a normál tantervnek a megvalósításánál elsősorban is a *tanszékek kérdése* lépne előtérbe. Egy kissé időelőtti volna erre nézve már most konkrét javaslatot tennem, mert hisz elébb még azt a kérdést kell eldönteni, vajjon Selmezbányán marad-e a főiskola, avagy innen áthelyeztetik s ha igen, hová helyeztetik át és új helyén kapcsolatban lesz-e más főiskolával vagy sem. Éppen ezért csak némi tájékozásul kívánom jelezni, hogy körülbelül mely tanszékekre lenne szükség abban az esetben, ha a javasolt normál tantervbe felvett tantárgyak az erdészek számára külön adatnának elő akár Selmezbányán, akár másutt.

1. és 2. Két tanszékre volna szükség: a mennyiségtan, fizika és mechanika, ábrázoló mértan, technikai rajz, erdészeti géptan és talán az erdészeti földmérés tan számára; amely tárgyak együttvéve — a gyakorlatoktól és a rajzóráktól eltekintve — az első félévben hetenként 14 és a második félévben hetenként 12 órán adatnának elő. (A tantárgyak csoportosítása tanszékek szerint, annak idején volna megállapítandó.)

3. A harmadik volna a kémiai tanszék, melynek tanára a

Normál tanterv.

Tantárgyak	Órák száma hetenként az								Megjegyzés	
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.		
	félévben									
I. Alap- és segédtudományok.										
1. Mennyiségtan	6 (4)	—	—	—	—	—	—	—	—	
2. Ábrázoló mértan	4 (6)	—	—	—	—	—	—	—	—	
3. Technikai rajz	—	(4)	(4)	—	—	—	—	—	—	
4. Chémia	5	3	—	—	—	—	—	—	—	
5. Fizika és mechanika	—	6 (2)	—	—	—	—	—	—	—	
6. Növénytan I. és II. rész	4 (4)	4	—	—	—	—	—	—	—	
7. A fák anat. és fiziológiája	—	(1 d. u.)	2 (2)	—	—	—	—	—	—	
8. Erdészeti állattan	—	—	3 (2)	—	—	—	—	—	—	
9. Általános geológia	—	3 (4)	—	—	—	—	—	—	—	
10. Termőhelyismeret (talajtan, klímátan, agrikultur-fizika és kémia stb.)	—	—	3 (2)	3	—	—	—	—	—	
				(1 d. u.)						
Előadási órák száma összesen:	19	16	8	3	—	—	—	—	—	Egy félévre összevonva = hetenként 46 óra. (32%.)
II. Technikai tárgyak.										
11. Erd. földmérés tan I., II. rész	—	—	4 (4)	3	—	Gyakorlat*	—	—	—	• Önálló, összefüggő felvételek.
12. Középités tan	—	—	4 (4)	(1 nap) 3 (6)	—	—	—	—	—	
13. Erdészeti szállítási eszközök és berendezések	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14. Talajkötés és vadpatak-szabályozás	—	—	—	—	4 (4)*	4 (4)*	—	—	—	• A szükséghez képest kirándulásokkal. Felölelné: az út-, vasút-, víz- és hídépítést is.
15. Erdészeti géptan	—	—	—	3 (2)*	—	2*	—	—	—	• Gyakorlat a szükséghez képest. • A szükséghez képest kirándulások.
Előadási órák száma összesen:	—	—	8	9	4	6	—	—	—	Egy félévre összevonva = hetenként 27 óra. (19%.)
III. Jogi tárgyak.										
16. Nemzetgazdaságtan és pénzügytan	—	—	3	—	—	—	—	—	—	
17. Jog I. és II. rész	—	—	—	3	3	—	—	—	—	
Előadási órák száma összesen:	—	—	3	3	3	—	—	—	—	Egy félévre összevonva = hetenként 9 óra. (6.5%.)

<i>IV. Szorosabb értelemben vett szaktárgyak.</i>									
18. Erdővédelemtan	—	—	—	—	—	—	3 (2)*	Gyakorlat*	<ul style="list-style-type: none"> * A szükséghez képest kirándulásokkal. * A szükséghez képest kirándulásokkal. * A szükséghez képest kirándulásokkal Esetleg a kémia II. részbe foglalható.
19. Erdőműveléstan	—	—	—	—	3 (2)	4	—	Gyakorlat	
20. Erdőhaszn. és iparműtan	—	—	—	—	5 (4)*	(1 d. u.) 4 (4)*	—	—	
21. Kémiai technológia	—	—	—	2*	—	—	—	—	
22. Erdőbecsléstan	—	—	—	—	—	5	—	—	
23. Erdőrendezéstan I. és II. r.	—	—	—	—	—	(1 nap)	4 (2)	4	
24. Erdőértékszámítástan	—	—	—	—	—	—	3 (4)	(1 nap)	
25. Erd. statisztika és erd. földr.	—	—	—	—	—	—	2	—	
26. Erdészeti adminisztráció és számvitel	—	—	—	—	—	—	3 (2)	—	
27. Erdészeti politika	—	—	—	—	—	—	—	3	
28. Erdészeti keresk. ismeretek	—	—	—	—	—	—	—	3	
29. Erdészeti kísérletek	—	—	—	—	—	—	—	(4)	
30. Erdészeti törvények	—	—	—	—	3	—	—	—	
Előadási órák száma összesen :	—	—	—	2	11	13	15	10	Egy félévre összesen = hetenként 51 óra. (36%o.)
<i>V. Egyéb gyakorlati tárgyak.</i>									
31. Halásztan	—	—	—	—	—	—	—	1 (2)	
32. Vadászat- és fegyvertan	—	—	—	—	—	3	—	—	
33. Lövészeti gyakorlatok	—	—	—	(1 nap)	—	(1 nap)	—	—	
34. Mező- és legelőgazdaságtan és gyümölcsfajenyésztés	—	—	—	—	—	—	—	4 (2)	
35. Első segélynyújtás baleseteknél	—	—	—	—	1	—	—	—	
Előadási órák száma összesen :	—	—	—	—	4	—	—	5	Egy félévre összesen = hetenként 9 óra. (6,5%o.)
Heti előadási órák száma összesen :	19	16	19	17	22	19	15	15	Egy félévre összesen = hetenként 142 óra.

Megjegyzés. A zárjelbe foglalt számok a gyakorlati órák számát jelzik, még pedig azoknál a tantárgyaknál, amelyekből a gyakorlatok csoportonként tartatnak, azt az óraszámot, ami egy-egy csoportra kell jusson.

chémiát és a kémiai technológiát adná elő mindkét félévben hetenként 5 órán.

4. Külön tanszék volna szervezendő a termőhelyismeret és a geológia számára. Ennek a tanára előadási óráinak csekély száma mellett (hetenként 3+6 óra) nagy és hasznos tevékenységet fejthetne ki az erdészeti kísérleti ügy terén.

5. A növénytani tanszék: a növénytan I. és II. rész és a fák anatómiája és fiziológiája számára (hetenként 6+4 óra). A második félévben a tanár külön előadásokat és gyakorlatokat tarthatna az olyan hallgatók számára, akik magukat a növénytanban alapsabban kiképezni óhajtják.

6. Építéstani tanszék: a középítéstan, az erdei szállítási eszközök és berendezések és a vadpatakszabályozás számára (hetenként 8+9 óra).

7. Erdőműveléstani tanszék. Tárgyai maradnának a régiek, u. m. az erdőműveléstan, erdővédelemtan, állattan, halászzattan, erdészeti kísérletek (hetenként 9+5 óra). De az állattan előadásával a tanszéknél alkalmazandó adjunktus volna megbizandó.

8. Erdőhasználattani tanszék. Tárgyai: az erdőhasználattan és az iparműtan, a vadászat és fegyvertan (hetenként 7+5 óra); vagy az utóbbi tárgy helyett esetleg az erdészeti kereskedelmi ismeretek.

9. Erdőrendezéstani tanszék. Tárgyai: az erdőrendezéstan, erdőértékszámítástan és erdőbecsléstan (hetenként 7+9 óra).

10. Erdészeti politikai tanszék. Tárgyai: az erdészeti politika, az erdészeti törvények, az erdészeti statisztika, az erdészeti adminisztráció és az erdészeti kereskedelmi ismeretek (hetenként 8+6 óra). Ez az utolsó tárgy esetleg az erdőhasználattani tanszékhez utalható.

Egyik tanszék tárgyai közé sem soroztam be fentebb: a nemzetgazdaságtant és pénzügytant, a jogot, a mező- és legelőgazdaságtant s végül az első segélynyújtást baleseteknél. Ezek közül a legutolsónak az előadásával továbbra is valamely orvos volna megbizandó, a többit illetőleg pedig csak a székhely kérdés eldöntése után lehetne határozni.

(Folyt. köv.)

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

I.

MEGHIVÓ FELOLVASÓ ÜLÉSRE.

F. é. december hó 10-én, szombaton d. u. 4^{1/2} órakor az Országos Erdészeti Egyesület helyiségeiben (Budapest, V., Alkotmány-u. 6. sz., II. emelet) *Blattny* Tibor kir. alerdőfelügyelő

„*Az erdei fatenyészet határai Magyarországon*“

czímen felolvasást tart, amelyben az erdészeti növényföldrajzi kutatások eddigi eredményeit ismerteti.

Van szerencsénk ezen felolvasásra a t. egyesületi tagokat és az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívni.

Budapest, 1910 november hóban.

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége.

II.

MEGHIVÓ

az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésére.

Az Országos Erdészeti Egyesület f. évi rendes közgyűlését december hó 11-én d. e. 10 órakor Budapesten, saját helyiségében (V., Alkotmány-u. 6. sz. II. emelet) tartja meg a következő tárgysorozattal:

1. Jelentés az egyesületnek a legutóbbi közgyűlés óta kifejtett tevékenységéről.

2. Tíz választmányi tag választása. A választmányból az alapszabályok értelmében kilépnek, de újból választhatók: Bittner Gusztáv, Csik Imre, Fekete Lajos, Havas József, nemeskéri Kiss Pál, Krajcsovics Béla, Lászlóffy Gábor, Máday Izidor, Osztrólczy Géza, Simon Gyula.

3. Jelentés az 1909. évi számadások megvizsgálásáról és az 1911. évi költségvetés megállapítása.

4. Jelentés a „Deák-Ferencz-alapítvány“ kamataiból kiírt pályázatok eredményéről és javaslat az 1911. évi kamatok hova fordítása iránt.

5. Indítványok a jövő évi közgyűlés helyére és tanácskozási tárgyaira nézve.

6. Indítványok az egyesület céljainak előmozdítására általában. (Ily indítványok az alapszabályok értelmében a közgyűlést megelőző napig a titkári hivatalnak írásban bejelentendők.)

Van szerencsénk az Országos Erdészeti Egyesület t. tagjait felkérni, hogy a közgyűlésen minél számosabban megjelenni és tanácskozásainkon résztvenni sziveskedjenek.

Budapest, 1910. évi október hóban.

Az Országos Erdészeti Egyesület elnöksége.

*

Ezen meghívóval kapcsolatosan azon t. tagtársainkat, akik a m. kir. államvasutak vonalain menetjegykedvezményre más alapon nem bírnak jogosultsággal, felkérjük, hogy kedvezményes menetjegy váltására vonatkozó igazolvány megküldése végett levelező-lapon legkésőbb december hó 8-ig az alulírott titkári hivatalhoz fordulni sziveskedjenek.

A közgyűlést közös ebéd követi, melynek helyét magán a közgyűlésen fogjuk a t. tagok tudomására hozni.

Az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatala.

FAKERESKEDELEM.

A boszniai faeladások ügyében Burián báró közös pénzügy-miniszter az osztrák delegációban oda nyilatkozott, hogy ezentul árverés útján kívánja az erdők fatermését értékesíteni és reméli, hogy ily módon egyfelől az eddigieknél jóval magasabb faárakat ér el, másfelől pedig a boszniai kormány is mentes marad további meggyanusításoktól. Az árverések határidejét a kívánt módon meg hosszabította. A házilagos kezelésre azért nem tért át, mert nem rendelkezik a befektetésekhez szükségelt nagy összegekkel, amelyeket kölcsön útján is csak nehezen lehetett volna megszerezni.

Ezekhez a nyilatkozatokhoz csak az a megjegyezni valónk, hogy a miniszter célját a faárak reálitása terén csak akkor fogja elérni, ha az árverések teljes nyilvánosságáról gondoskodik, amint

erre nézve állítólag már történt is intézkedés; de így sem számíthat oly előnyös értékesítésre, mint gondosan vezetett házikezelés mellett, mert a vállalkozóknak természetesen a vállalat tartama alatt kell a nagy befektetéseket amortizálni és ők is drága kölcsön útján szerzik be többnyire az erre szükséges pénzt.

Feladási és árlejtési eredmények. A) A m. kir. államvasutak budapest-balparti üzletvezetősége részére szükségelt pályafentartási fák szállítására a folyó évi szeptember hó 19-én tartott versenytárgyaláson tett ajánlatok határértékei:

Erdeifenyő palló	6 m	hosszig	---	44	—	50	korona
" deszka	6 "	"	---	43·5	—	50	"
Metszett erdeifenyő	12 "	"	---	43·5	—	58	"
Jegenyefenyő palló	6 "	"	---	36	—	44·86	"
" deszka	6 "	"	---	36	—	44·86	"
Metszett jegenyefenyő	12 "	"	---	38	—	43·75	"
" " "	12 m-en	felül	---	46	—	52·5	"
" puhafaléc (jegenyefenyő)	6 m	hosszig	---	36·5	—	38	"
Luczfenyő palló	6 m	hosszig	---	43	—	53·8	"
" deszka	6 "	"	---	40·5	—	46	"
Metszett luczfenyő	12 "	"	---	42	—	47	"
Vörösfenyő palló	6 "	"	---	70	—	76	"
" szálfá	7 "	"	---	40	—	65	"
Metszett vörösfenyő	12 "	"	---	70	—	95	"
Faragott tölgyfa	4 m	hosszig	^{20/20} cm-ig	61·5	—	86	"
" " 4 " "	"	"	^{20/20—30/30} "	75	—	96	"
" " 4 " "	"	"	^{30/30—45/45} "	88	—	116	"
" " 7 " "	"	"	^{20/20} "	93	—	106	"
" " 7 " "	"	"	^{20/20—30/30} "	93	—	116	"
" " 7 " "	"	"	^{30/30—45/45} "	98	—	130	"
" " 7—9 " "	"	"	---	110	—	165	"
Tölgy palló	6 m	hosszig	---	95	—	108	"
" deszka	6 "	"	32 cm széles	86	—	112	"
" kerítésoszlop	2—5 "	"	18 " vastag	22	—	37·5	"
" " 2—5 "	"	"	25 " "	25	—	39·8	"
" " 2—6 "	"	"	18—25 " "	25	—	43·5	"
Fenyőszindely	1000	darab	---	19	—	21	"
Kerítésűritési lécz	1—4 m	hosszig	darabonkint	3—8	—	fillér	"

B) Ajánlatok tölgyváltó és különtalpfák szállítására (október 20.):

m ³ -ként ab	Tapolcsány, Brezova és Ratosnya	---	68	korona
" " "	Szolnok és Szeged	---	72—73·5	"
" " "	Trencsén	---	65—70	"
" " "	Bánhida	---	65·5	"
" " "	Nemsova	---	60	"
" " "	Aranyosmarót	---	75	"
" " "	Kundorozsma	---	77—82	"
" " "	Kőbánya f. p. u.	---	77—82	"
" " "	Szeged és Felsőbánya	---	83·5	"

A lipitújvári m. kir. főerdőhivatal f. évi szeptember 23-án m³-ként 5·85 K-át ért el fenyő cellulóze hasábfáért.

Zengővárkonyi község határában lévő közalapítványi erdő 40.007 koronára becsült faállományára beadott legmagasabb ajánlat 62.000 korona volt (szept. 15.).

A nagyköveresi vallásalapítványi uradalom dragsinai üzemosztályában 4705 m^3 tölgy-, szil- és gyertyánfára beadott legmagasabb ajánlat 65.261 korona volt (október 11.).

A vinkovcezi főerdőhivatal okt. 7-én 20.681 m^3 71.870 korona becsértékű bükk, gyertyán, tölgy és egyéb törzsekért 122.816 koronát ért el.

A lippai főerdőhivatalnál szept. 30-án tartott faárverés eredménytelen maradt.

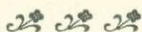
A nagybányai m. kir. erdőhivatalnál a Baona erdőrészt tölgyfatömegére okt. 7-én tartott árverés eredménytelen maradt.

A határőrvidéki beruházási alap Vrbanja és Janina erdőségének 2,321.279 koronára becsült 8984 tölgy-, 36 kőris-, 652 szil-, 1065 bükkfatömegére október 11-én tartott árverésen a becsértéken felül 921.310 korona felülfizetés éretett el (40%).

Selmez- és Bélabánya városok fenyőfaanyaga m^3 -ként 10 K 15 f-ért kelt el.

A lippai m. kir. erdőhivatal f. é. okt. 20-án a sistarovecki 1911—1915. évi vágásokért 94.902 K 02 f becsárral szemben 125.200 K-t ért el.

A besztercebányai káptalan tulajdonát képező fenyőállományra m^3 -ként 8—10.05 K-ás ajánlatok tétettek (okt. 20.).

KÜLÖNFÉLÉK.

Kallina Károly †. Mult számunkban röviden már megemlékeztünk *Kallina* Károly ny. főerdőmester elhunytáról. A kiváló szakember életrajzi adatait most a következőkben pótoljuk:

Kallina Károly Bisenz-ben, Morvaországban született 1833-ban, de már 1840-ben költözött át szüleivel együtt Magyarországra, kik itt cukorgyárat alapítottak. Középiskoláit Nagyszombaton, az erdészeti akadémiát Mariabrunnban végezte és 1853-ban Pozsonyban nyert erdészeti oklevelet. Szolgált Vágsellyén a közalapítványok birtokán, a lipitújvári kincstári uradalomban és a pénzügyminisztérium egykori erdészeti osztályában is, ahonnan mint főerdész 1869-ben Gödöllőre került, ahol csakhamar az erdőhivatal főnöke lett. Itt élte át azt a szép időt, amikor a királyi család az év nagy részét e birtokon töltötte, hódolva a vadászat nemes sportjának. 1897-ben nyugalomba vonult; egy ideig Budapesten lakott, de azután ismét visszatért Gödöllőre, ahol most örök nyugalomra tért.

Kallina sok éven át tagja volt az erdészeti államvizsgáló bizottságnak és az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának. Az Erdészeti Lapoknak is 1875 óta haláláig munkatársa volt. Régebben főként a gödöllői udvari vadászatokról számolt

be minden évben. Kísérleteket végzett erdei- és feketefenyőknél futóhomokon való elültetésével kosarakban. Ez az eljárás mint Kallina-féle kosaras ültetés ismeretes a szakirodalomban.

Az 1910. évi őszi erdészeti államvizsga. A f. évi őszi erdészeti államvizsga mérföldkövet jelent az erdészeti államvizsgák történetében, mert ez alkalommal jelentkeztek első ízben a vizsga letételére azok, akik a főiskolán a négyéves erdőmérnöki tanfolyam alapján nyertek kiképzést, minélfogva a mostani államvizsga fokozottabb érdeklődést érdemelt.

A f. évi nov. hó 7-től kezdődőleg kitűzött vizsgákon *Horváth* Sándor min. tanácsos, bizottsági elnökön kívül *Vadas* Jenő min. tanácsos, főiskolai r. tanár, *Bund* Károly, az Orsz. Erd. Egyesület titkára és *Jankó* Sándor főiskolai r. tanár, bizottsági tagok működtek közre.

Vizsgaengedélyt 28 vizsgajelölt kért és kapott, és az írásbeli vizsgán 27 jelölt jelent meg, kik közül 18 a főiskolán, 9 pedig még az erdészeti akadémián végezte előtanulmányait.

Az írásbeli kérdések a következők voltak:

I.

Valamely magas hegységi erdőgazdaság egyik vágássorozatában az évi vágásterületek kiterjedése 30 kat. hold.

Ezeket a vágásterületeket évről-évre a vágások területén telepített vándorcsemetekertben nevelt hároméves erős luczfenyőcsemetekkel kell beerdősíteni.

Irja le vizsgátevő a vándorcsemetekert telepítésének, berendezésének, talaja megmunkálásának és a csemeték nevelésének a módját, állapítsa meg a csemetekert terjedelmét, a csemeteneveléshez évről-évre szükséges magmennyiséget, nemkülönben a telepítési és évi fentartási költségeket s ebből azt, hogy 1000 drb. hároméves luczfenyőcsemete mennyibe fog kerülni?

II.

Vizsgálattevő, átvéve egy bükkös erdőgazdaság vezetését, azt találta, hogy a fatömegnek 30%-ából vasuti talpfát, 70%-ából pedig faszenet termeltek s előbbinél 4 K, utóbbinál 1 K tömörköbméterenkénti tőárt érték el. Vizsgátevő nincsen megalégedve ezzel a pénzügyi eredménynel, amely a talpfapiac kedvezőtlen helyzete következtében egyhamar nem is javulhat az eddigi választékok termelése mellett. Szemügyre véve a következő tíz évi vágásterületeket, azt találja, hogy azok területe 1000 kat. hold, átlagos holdankénti nyers tömőrfatömege 200 m³, amelyből 15% fűrészárura, 10% dongára és subbiákra, 10% talpfákra és 65% vegyes tűzifára alkalmas. A fűrészáru előállítására 25.000 K befektetéssel egyszerű fűrésztelepet kellene felállítani, melynek berendezése 10 év múltán, amidőn arra a várható faállományok kifogyása miatt többé nincs szükség,

10.000 K-ért eladható. Meggyőződik továbbá arról, hogy fűrészárúját a fűrészrakodón átlag 40 K-val fogja értékesíthetni, a rönktermelés és a fűrészhez való szállítás pedig a nyersanyag köbmétere után 5 K-ra tehető. Továbbá kiszámítja, hogy a donga- és subbiatermelés után köbméterenként 5 K tóár érhető el, míg a tűzifa az eddigi áron értékesíthető.

Kérdés, mily tóár érhető el a fűrészben felvágott fa után s általában indokolt-e a fűrész felállítására fordított befektetés?

Kérdés továbbá, hogy a holdanként ily értékesítés mellett elért tóár mennyivel haladja túl azt a holdankénti tőértéket, amely az eddigi választékok termelése mellett el lenne érhető?

III.

Valamely nagyobb kiterjedésű hegységi erdőbirtoknak egyik gazdasági üzemosztályában az általános vágásterv szerint az első fordulószakban a következő, fekvésüknél fogva egymástól függetlenül kihasználható erdőrészeket fognak vágás alá kerülni:

3. sz. erdőrészlet: 15·0 kat. hold, tengerszintfeletti magasság 450—600 m, helyi osztály III. (az ált. faterm. táblák szerint); fanem: jegenyefenyő 1·0, 100—120 (átlag 110) éves, sűrűség 0·4, a koros faállomány alatt 5—15 éves, átlagosan 0·8 sűrűségű jegenyefenyőfiatalos. (A multban vetővágásszerű használat történt benne.)

6. sz. erdőrészlet: 20·0 kat. hold, tengerszintfeletti magasság 600—800 m, helyi osztály II.; fanem: jegenyefenyő 0·7, luczfenyő 0·3, 95 éves, sűrűség 1·0.

12. sz. erdőrészlet: 32·0 kat. hold, tengerszintfeletti magasság 500—600 m, helyi osztály III.; fanem: bükk 1·0, néhány jegenyefenyő, 120 éves, $s = 0·8$, helyenként 1—10 éves jegenyefenyő- és bükkfiatalos. A termőhely a jegenyefenyőnek kiválóan alkalmas.

17. sz. erdőrészlet: 8·0 kat. hold, tengerszintfeletti magasság 900—1000 m, helyi osztály III.; luczfenyő 1·0, 90 éves, $s = 0·9$.

25. sz. erdőrészlet: 25·0 kat. hold, tengerszintfeletti magasság 800—950 m, helyi osztály II.; bükk 1·0, 110 éves, $s = 1·0$.

Az értékesítési viszonyok kedvezők, az erdő utakkal kellően fel volt tárva; a belterjes erdőgazdaság feltételei tehát megvannak.

Állapítsa meg és indokolja vizsgátevő a kihasználás és felújítás módját a felsorolt erdőrészekre nézve külön-külön. Készítse el a legközelebbi fordulósakra szóló részletes főhasználati tervet az általa legközelszerűbbnek vélt alakban, figyelemmel arra, hogy a fordulószak mindkét felére megközelítőleg egyenlő fatömeg jusson ugy a fenyőfélékből, mint a bükkből. Azokat az adatokat, amelyek ennek a tervnek összeállításához még szükségesek, legjobb belátása szerint vegye fel, illetőleg számítsa ki.

Továbbá egyszerű jegyzék alakjában tüntesse fel mindazokat az adatokat is, amelyek a fenti erdőrészekről a legközelebbi 10 évre szóló részletes felújítási terv elkészítéséhez szükségesek.

A szóbeli vizsgálatok f. évi november hó 9-én kezdődtek és ezek eredményeként oklevelet nyertek:

Dénes Zoltán (kitüntetéssel), Katona István, Takács János, Szilágyi Ernő, Jamnik István, Heincz János, Kardos Kálmán, Márics Antal, Kellényi Armand, Zseleznyák Péter, Berecz János, Vorák Sándor, Fábíán János, Seemayer Bódog, Blickhardt József, Hering Albert, Fazekas Ferencz, mint a főiskolát,

Alberti János, Rákossy Márton, Fiedler Jenő, Wundszám Sándor, Germeiczky Károly, Groszmann Imre, Novac György és Jándi Arthur, mint az erdészeti akadémiát végzett jelöltek; egy vizsgajelölt a szóbeli vizsgákról elmaradt.

A főiskolát végzett vizsgajelöltek közül 1 kitüntetéssel, 10 egyhangulag képesítettnek találtatott és csak egy nem nyert oklevelet; az erdészeti akadémiát végzetek közül csak egy találtatott egyhangulag képesítettnek.

A megtartott vizsgák általános eredményéből, valamint a főiskolai előtanulmányokkal bíró vizsgajelöltek által fölmutatott eredményből az a következtetés és a jövőt illetőleg az a remény vonható le, hogy a négyéves tanfolyam előnyös befolyással lesz az államvizsga eredmények alakulására.

Jankó Sándor
főisk. r. tanár.

„Tiszafa a Délkeleti Kárpátokban“ című czikk nyomán megjegyzem, hogy a fogarasi havasokon 8 éven folytatott erdőrendezéségi munkálataim alkalmával a tiszafát az „Arpasu mare“- , „Valea Breazi“- , „Valea Simbeti“- és „Valea mare“-ban, egyes egyedekben s 4—6 darabból álló kisebb csoportokban, körülbelül 15—30 *cm* mellmagassági átmérőkben magam is feltaláltam s igazat adok írójának abban, hogy magassági elterjedése 1100—1300 *m* között fekszik. Az ottani erdőgondnokságok, az erdővédszemélyzet útján könnyen reá találhatnak a helyekre; engem is a védszemélyzet vezetett rá az említett példányokra. P. cembrát a „Valea Brázán“ találtam mintegy 5 holdas állományt a luczfenyő felső határán.

Craus Gyula.

Halálozások. *Cservenka* Gyula uradalmi erdész (Lovászpatoña), az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja elhunyt.

Id. *Herchl* János ny. m. kir. főerdőőr (Dobrócs, Zólyom m.) elhunyt.

Béke hamvaikra!

Értesítés a Fekete-féle magvetőről. Akik Fekete L. tolokás magvetőjét beszerezni kívánják, kéretnek megrendelésüket még januárban megtenni, hogy az elkészítésről gondoskodás történhessen, mert különben raktáron nem lesz kapható. *Fekete Lajos.*

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtiszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az állami erdőtisztek egyesített közös létszámába kinevezte: *Harkó Lajos, Vinásch Gyula, Istvánffy József, Melega Miklós, Sztankó Zoltán, Riedl Gyula, Marsalkó Ferencz, Kőrösi János és Várnai Géza* végzett főiskolai hallgatókat; *Márics Antal* osztrák államvasutttársasági erdőgyakornokot; *Lengyel Sándor, Biró Béla, Szabó Benedek, Riester Hugó, Fodor Vincze, Győry Jenő, Volczer Árpád, Szukics Ferencz, Marinović Milán, Fónai János, Erőss Gyula, Craciun Baiu, Zadrzil János, Muraközy Pál, Jaczó András* végzett főiskolai hallgatókat; *Alberti János* uradalmi erdőgyakornokot; *Nagy Mihály* végzett főiskolai hallgatót; *Barsi Nándor* uradalmi erdészeti segéd-tisztet; végül *Gereze Sándor, Kálmán Béla és Fail Ernő* végzett főiskolai hallgatókat ideiglenes minőségű erdőmérnökgyakornokokká.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Konczvald Ferencz* m. kir. erdőmérnököt és *Blattny Tibor* m. kir. segéderdőmérnököt a kir. erdőfelügyelőségek személyeti létszámába a turócszentmártoni, illetőleg a marosvásárhelyi kir. erdőfelügyelőséghez II. osztályu kir. alerdőfelügyelővé nevezte ki.

*

József főherceg gurahonczai uradalmának kezelését a kisenői uradalmával egyesítve, ezek vezetését *Aistleitner Hugó* főerdészre bizta.

*

Ajtay Sándor, az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak erdőmestere nyugdíjaztatót.

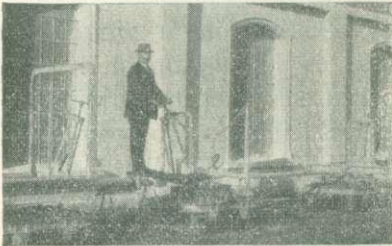

Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi XXIII. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDESZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* faeladási hirdetéseknel 30 fillér, *b)* más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonkint 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

BÓRA-rendszerű szab. asztallapos és hosszfa-szállító kocsik és csoportfék rendszere.

Gyakorlati tények alapján bebizonyult, hogy azon iparvasuti alvázak kocsik-rendszere, melyeknél az ütközők és fékező-állványok az alvázakra vannak szerelve, a legéletveszélyesebb és legdrágább üzemet nyújtják. Az ily kocsikkal lebonyolított üzemnél, a felelőssé tett üzemtulajdonos, vagy üzem-

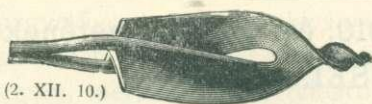
vezető sohasem tudhatja, mely pillanatban fordulhat elő halálos kimenetelű baleset, amiért a törvény a rossz kocsirendszer helyett, őt teszi felelőssé.

Iparvasutaknál eddig a különféle üzemigények folytán, ezen elavult, torzrendszerű kocsikat nem tudták elkerülni. Míg most már a **Bóra-féle** Európaszerte ismert és alkalmazásban lévő, mindenütt kitűnően bevált alvázak kocsik- és fékrendszerekkel, azok az összes üzemágaknál kiküszöbölhetők.

Minden üzemtulajdonos érdeke azt kívánja, hogy a már meglévő régi és rosszrendszerű kocsijait **Bóra-rendszerre** alakíttassa át. Új kocsik beszerzésénél pedig a régi rendszerűt még ingyen se fogadja el, mert azok drága üzemük folytán, ugyanis többszörösen megfizetettnek magukat.

A régi rendszerűeknek **Bóra-rendszerűvé** való átalakítási költsége 1 év alatt, a teljesen új kocsik beszerzési ára pedig 3–4 év alatt — az üzemnél elért megtakarításokból — amortizálódik.

Aki a régi rendszerek hátrányait kikerülni s a **Bóra-rendszerek** előnyeit üzeménél kihasználni akarja, olvassa el ismertető leírásomat, melyet kívánatra megküldök, hogy megismerhessék azon körülményeket, melyektől személyzetük életbiztonsága és üzemük anyagi eredménye függ.

(2. XII. 10.)

Prospektus
díjlanul.**E. Jasmin, Hamburg 30. el. Lehmweg 30. Deutschland.**

Új földfűrő. 15 szabadalom. Legmagasabb ki-
üntetések. Gyorsan, könnyen és
megbízhatóan dolgozik. Földmunkálatokra, furá-
sokra, talajvizsgálatokra, ültetésre, rudak és osz-
lopok állítására és sok más célra. Fűrők 60—400
mm átm. Nagy munkamegtakarítás. Olcsó árak.

(3. IX. 8.)

Erdészeti akadémiát (Tháránd)
végzett erdész, aki ilyen minőségben
14 év óta van egy nagy béruradalom-
ban felmondatlan állásban, kitűnő vadász
és vadászatrendező, kipróbált fáczán-
tenyésztő, a bérlet lejártá miatt keres
önálló állást. Szíves ajánlatokat a
szerkesztőséghez kérem sub „Vadász“.

(6. III. 3.)

Gyertyán- és rezgőnyár-rönköket
2½ m hossz és 30 cm átmérőtől fel-
felé készpénzfizetés mellett bármilyen

mennyiségben **veszek.** Ajánlatok ab vasutállomás (ab waggon)
S. M. Rübner fanagykereskedő címre küldendők. Wien II/2.
Kaiser-Josefstrasse 39.

(7. III. 2.)

Uri ruhák készítéséhez való
JÓ BRÜNNI POSZTÓT ÉS LODENT

legjutányosabb gyári áron szállít

ETZLER és DOSTAL, Brünn

Schwedengasse 5/z.

Számos magyar erdőhivatal egyenruhaszövet szállítói.

A gyárból való közvetlen bevásárlás nagy előnnyel jár.

Dus mintagyűjtemény az őszi és téli évszakra, megtekintésre bérmentve.

Magyar levelezés.

(4. VI. 5.)

Telefon 135—16.	Minden- nemű valamint	rönkfát és faanyagot, nyersfabotokat	vásárol és értékesít:	Telefon 135—16.
	HANDEL I.			
Sürgöny- ozim: „Handellus“	BUDAPEST, V., MÉRLEG-U. 2. (Gresham-palota), Erdőket, faanyagokat kívánatra megtekintek. (5. XXIV. 4.)			Sürgöny- ozim: „Handellus“

Hirdetmény. 3305/1910. s. — Mohol község előljárósága köz-
hírré teszi, hogy mintegy 10 mm községi tulajdont képező teljesen
csiraképes amerikai kőrismag eladó. Ára csomagolással Mohol
község vasuti állomására szállítva *kg*-ként 2 K 50 f.

Mohol, 1910. évi október hó 29-én.

(8. III. 2.)

Előljáróság.

	RIEDEL GUIDÓ és GÜTTLER EDE
	ékszerészek = Freudenthal = (Osztr. Szilézia). Raktárak: Jägerndorf és Bad-Karlsbrunn.
	Vadászati disztárgyak készítése szarvas- és róka fogakból, koresagancsokból, szalonka- tollakból, zergeszakállakból, görényfogazatokból stb. aranyban és ezüstben, szakszerű kivittel. Nagy rak- tár arany-, ezüst- és kinaezüstárúkból és látszerészeti cizikkekből. Javítások pontosan eszközöltetnek. Árjegy- zék vadászati disztárgyakról ingyen és bérmentve. Szarvasfogak a legmagasabb árákon vásároltatnak. (9. VI. 2.)

Pályázat. 6048/1910. sz. — A tótsóvári m. kir. kincstári erdő-
hivatal kerületében 2 (kettő) I. oszt. m. kir. erdőaltizti (főerdőőri)
és 1 (egy) II. oszt. m. kir. erdőaltizti (erdőőri), továbbá előlép-
tetés esetén egy I. oszt. erdőlegényi és egy I. oszt. segéderdőőri,
végre egy II. oszt. erdőlegényi és 2 (kettő) II. oszt. segéderdőőri
állomásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

Az ezen állomásokra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi
XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket; az állam-
erdészeti szolgálatba ujonnan belépők ezenfelül még ép és erős

testalkatukat, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos vagy megyei főorvos, vagy pedig m. kir. honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismeretükről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényüket előljáró hatóságuk; eddig állami szolgálatban még nem állók pedig az illetékes politikai hatóságuk útján folyó évi december hó 20-ig a *tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz* nyujtsák be.

Tótsóvár, 1910. évi november hó 11-én.

(12)

M. kir. kincstári erdőhivatal.

Árak jutányosak!	Kizárólag magyar ipar és termelés	Árak jutányosak!	
Szigorú szolid és lelkiismeretes ügykezelés és pontos kiszolgálás	 STAINER GYULA csász. és kir. udv. szállító. KÖRMEND (Vas m.) Magyar magpergető gyár, erdészeti magkereskedés, csemetelagytermelés AJÁNL! az 1895. évi XVII. törvénycikk és ennek végrehajtására kiadott 38286/1896. sz. magas miniszteri rendelet értelmében. (10. IV. 4.)	Kitünő minőségű, csermakkot, tülevelü, lomblevelü és gyümölcs-magvakat, tülevelü, lomblevelü csemetétet, disz- és sorfákat, gyümöcsvadonczokat, élő sövénycsemetétet stb. Továbbá: szelidgesztenyét, vadetetésre kiválóan alkalmas vadgesztenyét stb.	Magvaim és csemegeim megbizhatóságát napról-napra beérkező elismerő levelek bizonyítják
Árak jutányosak!	A kontinens első és e szakmában legnagyobb vállalata	Árak jutányosak!	

Faeladási hirdetésny. 602/1910. sz. — A zsilmaczesd-parozsényi nemesi közbirtokosság és volt urbéresek elnöksége a nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 1909. évi 79668. számú engedélyével a zsilmaczesd-parozsényi erdejükön kijelölt 16951 kat. holdan található összesen mintegy 29.457 *üm*-re becsült bükk és mintegy 2647 *m*-re becsült luczfenyő faállományát 1910. évi december hó 14-én délelőtt 9 órakor Zsilmaczesd-Parozsény községházán tartandó szó- és írásbeli árverésen el fogja adni.

Kikiáltási ár: 19.500 korona.

Bánatpénz: 1950 korona.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

A részletes árverési és szerződési feltételek a zsilmaczesd-parozsényi nemesi közbirtokosság és volt urbéresek előljáróságánál, a petrozsényi m. kir. járási erdőgondnokságnál és a dévai m. kir. állami erdőhivatalnál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Petrozsény, 1910. évi október hó 29-én.

(14)

A zsilmaczesd-parozsényi közbirtokosság és volt urbéresek elnöksége.

Erdei facsemeteeladás

== 1911. évi tavaszi szállításra. ==

600.000	drb	2	éves luczfenyő magonc	Picea excelsa,
1,300.000	"	3	"	"
50.000	"	4	"	átiskolázott " "
1,200.000	"	2	feketefenyő magonc	Pinus austriaca,
40.000	"	2	banksfenyő	Pinus banksiana,
45.000	"	3	"	"
20.000	"	2	jegenyefenyő	Abies pectinata,
600.000	"	1	kocsányostölgy csemete	Quercus pedunculata,
400.000	"	2	"	" " "
250.000	"	3	"	" " "
600.000	"	1	kocsánytalantölgy	" " sessiliflora,
500.000	"	2	"	" " "
1,200.000	"	1	kőris csemete	Fraxinus americana alba,
60.000	"	1	"	" ornus,
80.000	"	2	"	" " "
1,200.000	"	1	ákác	Robinia pseudoacacia,
4.000	"	1	diófa	Juglans nigra,
1.000	"	2	"	" " "

Továbbá :

fodorjuhar-, éger-, hárs- és gleditsia csemeték elsőrendű minőségben.

A csemeték mind elsőrendű minőségűek.

Árjegyzéket kívánatra küld :

Junghans E. erdőgondnoksága,

Lunkaszprie, u. p. Dobrest (Bihar m.). (11. X. 1.)

Faarverési hirdetés. Forotik község volt urbéresei tulajdonát képező összesen 43·1 kat. hold kiterjedésű erdőterületén levő összfatömeg tövön való eladása céljából a Forotik (Krassó-Szörény megye) községházán folyó 1910. évi december hó 12-én délután 2 óraker kezdődő zárt írásbeli ajánlatokkal kapcsolatosan megtartandó szóbeli versenytárgyalás fog tartatni. A verseczi m. kir. járási erdőgondnokság által becslés alapján megállapított, eladásra kerülő fatömeg a következő:

Tölgyépület- és műfa 2648 köbméter. Tölgy-, hárs-, gyertyán- és csertüziifa 3730 köbméter, amely összfatömegnek a becsértéke 78.128 korona, mely becsérték az urbéresi választmány által állapított meg.

A zárt írásbeli, 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb 1910. évi december hó 12-én délután kettő óráig az urbéresiek elnökénél Forotik adandók be; az írásbeli ajánlatban a területen levő összfatömeg után felajánlott vételár számokban és szavakban kiírandó és az ajánlatba beveendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Az írásbeli ajánlattal együtt a becsár 10⁰/o-ának megfelelő pénzösszeg bánatpénz gyanánt készpénzben az urbéresi elnök kezéhez adandó, esetleg a szóbeli árverés megkezdése előtt ott lefizetendő.

Fenti feltételeknek meg nem felelő, a kellő bánatpénzzel nem biztosított, ugyszintén későn érkező, avagy távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A szerződési és eladási feltételek az urbéresi elnökénél Forotikon, illetve a verseczi m. kir. járási erdőgondnokságnál betekintheők.

Az erdőterülethez a legközelebbi vasuti állomás Szurduk és Forotik 4 km, illetve 4 km távolságra. Krassó-Szörény m. Posta, távirida és vasuti állomás Forotik.

Forotik, 1910. évi november hó.

(13)

Jóva Paul
urb. elnök.

Faeladási hirdetés. A lokodi közbirtokosság a nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak 1909. évi 117107. sz. engedélye alapján nyilvános szó- és zárt írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező Árvátfalva II. h. részen (Tizen-

hétfaluhavasán) levő erdejének 55.25 kat. hold területén talált és szakértőileg törzsenként felvett 25262 drb. 6—10 és 11—77 *cm* mellmagassági átmérővel biró luczfenyő és 2560 drb. 12—66 *cm* mellmagassági átmérővel biró bükkfáját.

A részletes becslés eredményeképen a következő faanyagok bocsáttatnak eladás alá:

1. I. oszt. luczfenyő fűrészáru (36—77 <i>cm</i> vastagságban.)	2048	<i>m</i> ³
2. II. " " " (26—35 " " "	2738	" "
3. I. " " épületfa (19—25 " " "	2923	" "
4. II. " " " (11—13 " " "	3005	" "
5. Szerszámfa	331.5	" "
6. Bükkhasábfa	1053	" "
7. Bükkdorongfa	249	" "
Összesen	12347.5	<i>m</i> ³

fenyőmúfa és bükküzifa 50.626 K, azaz ötvenezerhatszázhuszonhat korona becslár, mint kikiáltási árban.

Az eladandó fatömeg a székelyudvarhelyi vasutállomástól 21.6 *km* távolra levő erdőben tövön áll és ezzel 14.8 *km* kitünő állami ut és 6.8 *km* elég jó erdei ut köti össze.

A kikiáltási ár 10%-a bánatpénzül az árverés kezdete előtt az árverező közig. kiküldött kezéhez teendő le.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverés Lokod községhezánál 1910. évi december hó 16-án d. e. 10. órakor veszi kezdetét.

Az árverési és szerződési feltételek a közbirtokosság elnökénél és a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Lokod, 1910. évi november hó 9-én.

(15)

Vass Sándor
közbirtokossági elnök.

Vaddisznós ebek kerestetnek. Ki ilyenekkel rendelkezik és eladók, értesitse az uradalmi erdőhivatalt Szepessümegeen.

(17. III. 1.)

Hirdetmény. 216362/IV/4. sz. — A folyó évi október hó 18-án 202.686. ad szám alatt kelt itteni hivatalos hirdetménynyel 1910. évi december hó 1., 5. és 10-ére kitűzött faeladási versenytárgyalások határideje ezennel 1911. évi május hó végéig halasztatik el.

A határnapok, amelyeken a faeladás meg fog történni, idejekorán lesznek közzétéve.

Szarajevo, 1910. évi november hó 12-én.

(16) *Bosznia és Hercegovina országos kormánya.*

Faeladási hirdetmény. 1604. kg. sz. — A beregvármegyei Beregbárdos község volt urbéres birtokossága 1910. évi december hó 5-én d. e. 10 órakor Beregbárdoson a községházánál tartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező legelőterületnek a 69577/1910. sz. F. M. rendelettel felhasználásra engedélyezett fatömegét, mely a beregszászi m. kir. állami erdőhivatal által megejtett becslés szerint 2253·70 m^3 -t kitevő 5835 drb. luczfenyőből áll. Kikiáltási ár 8390 K. Kihasztálási határidő bezárólag 1912 márczius hó 1-ig.

A részletes árverési és szerződési feltételek az alsóvereczeki járás főszolgabirájánál, a szarvasházai körjegyzőnél és a községi előljáróságnál tekinthetők meg.

Beregbárdos, 1910. évi november hó 16-án.

Kecsethy Vilmos
urb. jegyző.

(18)

Rjáskó János
urb. elnök.

Fenyőhaszonfaeladás tövön és termelt állapotban. 86503/1910. sz. — A tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületébe tartozó óvizi m. kir. erdőgondnokság 1911—1915. (öt) évi fenyőhaszonfatermésének értékesítése iránt zárt írásbeli versenytárgyalást hirdetnek.

Vásárló a gereblyei gőzfürészt haszonbérbe venni s ezen fürészmű építési költségeinek megtérítésére a m. kir. kincstár helyett a Glesinger I. Ph. tescheni cégnek 60.000 (hatvanezer) koronát kifizetni tartozik.

A zárt írásbeli ajánlatok 1910. évi december hó 18-ikán déli 12 óráig nyújtandók be a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál, ahol

azok december hó 19-én délelőtt 10 óraker nyilvánosan fognak felbontatni.

Az ajánlatok a kikiáltási árakon felül egész és tizedszázalékokban számokkal és betűkkel kiirva az összes választékokra nézve ugyanazon százalékokban teendők.

Bánatpénz 26.000 (huszonhatezer) korona. Az árverési általános és részletes feltételek, mely előbbiben a kikiáltási árak is részletezve vannak, továbbá ajánlati ürlap és boríték a tótsóvári erdőhivatalnál és az óvizi erdőgondokságnál átvehetők.

Budapest, 1910. évi november hóban.

(19)

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

Fegyvereket

elsőkézből és legolcsóbb árban ajánl

HAMBRUSCH JÓZSEF

fegyvergyáros, FERLACH (Karinthia).

Ami nem válik be, azt szívesen kicserélem. Javításokat, új agyazásokat, valamint új csöveknek beillesztését is átveszem és jótállás mellett legolcsóbban számítom meg. Kérje a legujabb, nagy, 200-nál több szép ábrával ellátott fegyverárjegyzékeket, amelyet ingyen és bérmentve küldök. Minden kérdésre szívélyesen felvilágosítást adok.

●●●●● LEVELEZÉS MAGYAR! ●●●●●

(20. VI. 1.)

Faeladási hirdetmény. 4791/1910. főszolg. szám. — Kisdisznód községnek Hermesgrund és Moriggraben nevű és Nagydisznód vasuti állomástól mintegy 6 kilométernyire fekvő erdejéből 964 (kilencszázhatvannégy) drb., a mellmagasságban megmért 46 cm átlagos átmérővel bíró és kéreg nélkül 1129 m³ haszonfára és 760 m² tűzifára becsült tölgyfa 1910. évi december hó 7-én d. u. 3¼ óraker Kisdisznód községházánál nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár 19.300 korona, minek 10⁰/₀-a bánatpénz.

Az árverési feltételek Kisdisznód község irodájában és a nagydisznód járási m. kir. erdőgondnokságnál megtekinthetők. Utóajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Nagydisznód, 1910. évi november hó 17-én.

(21)

Dr. Schuster s. k.
főszolgabíró.

Faarverési hirdetés. 747/1910. sz. — A szotyori közbirtokosság közhírré teszi, hogy Bikfalva határán fekvő Csemernek nevű erdejében 10 kat. holdon található 636 m^3 mű- és 1555 m^3 tűzifára becsült bükkfaanyagát folyó évi december hó 10-én d. e. 9 órakor Szotyor községházánál tartandó szó- és írásbeli árverésen eladja.

Kikiáltási ár 2230 korona.

Bánatpénz 10⁰/₀.

Utóajánlat nem fogadtatik el.

Bővebb felvilágosítást a nagyborosnyói m. kir. járási erdőgondnokság ad.

Szotyor (Háromszék m.), 1910. évi november hó 16-án.

(22)

Imre Sándor
birt. elnök.

Faarverési hirdetés. Stósz nagyközség (Abauj-Torna m.) tulajdonát képező legelőerdő 1., 2., 3., 4., 5., 8., 9. és 10. számú részleteinek összesen mintegy 97·02 kat. holdnyi területén előjövő s a földművelésügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságának 1908. évi 39727/I/A/2. számú magas rendeletével jóváhagyott rendszeres gazdasági üzemterv szerint kihasználásra esedékes lebélyegzett és folyószámmal ellátott 13.131 (tizenháromezerszázharminczegy) darab jegenyefenyőtörzsnek, valamint 451 (négy százötvenegy) darab tölgytörzsnek haszonfára és tűzifára alkalmas részei Stószon a községházánál 1910 december 7-én délelőtt 11 órakor megtartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen el fognak adatni.

A hivatalos becslés szerint a 13.131 darab 16—88 *cm* mellm. átmérőjű jegenyefenyőtörzs mintegy 6345 m^3 haszonfát és 483 m^3

tüzifát, a 451 darab 16—76 *cm* mellm. átmérőjű tölgytörzs pedig mintegy 299 *m*³ haszonfát és 90 *m*³ tűzifát tartalmaz.

Az összes fatömeg becsértéke és kikiáltási ára 42.153 korona, mely áron alól ezen fatömeg eladatni nem fog.

Bánatpénz 4216 korona.

Kihasztnálási időtartam 3 év.

A zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha a bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a község előjáróságnál letéttetik s ajánlattevő ajánlatában kijelenti, hogy a szerződési feltételeket ismeri s magára nézve azokat kötelezőknek elismeri.

Utó-, elkésett és távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A szerződési feltételek és a becslési kimutatás a szepsii m. kir. járási erdőgondnokságnál Kassán, Fő-utca 27. sz. alatt és Stószon a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Stósz, 1910. évi november hó 20-án.

Onczay Nándor
jegyző.

(23)

Sikerle Béla
bíró.

Pályázati hirdetmény. 5331/910. sz. — A kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületében három erdőőri (II. oszt. altiszt) és egy, kinevezés esetén négy II. oszt. erdőlegényi állásra évi hatszáz (600) korona törzsfizetés és egyszáz (100) korona személyi pótlékkal, illetve hatszáz (600) korona évi szegődménybérrel és egyéb állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

Az erdőőri állásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ban követelt szakképzettségüket, az állami erdészeti szolgálatba ujonnan belépni kívánók pedig ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy m. kir. honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, életkorukat anyakönyvi kivonattal, illetőségüket községi bizonyítvánnyal, eddigi alkalmaztatásukat, nyelvismereteiket és katonai kötelezettségüket megfelelő bizonyítványokkal igazolni tartoznak. Az ily módon felszerelt és sajátkezüleg irt kérvényeiket pályázók felettes hatóságuk,

illetve magánosok az illetékes közigazgatási hatóság útján 1910. évi december hó 31-ig ezen m. kir. erdőigazgatóságnál nyujtsák be.

Az erdőlegényi állásokért pályázók nötlenségi állapotukat is kimutatni tartoznak.

Kolozsvár, 1910. évi november hó 9-én.

(24)

M. kir. erdőigazgatóság.

Faeladási hirdetmény. Az aradvármegyei Almás községbeli volt urbéres birtokosság a tulajdonát képező, Almás község határában az almás-acsilli vasuti állomástól mintegy 4 *km*-re fekvő, körülbelül 254 kat. holdnyi erdőrészen tövön található, 54.835 *tm*³-re becsült bükk-, cser-, tölgy- és gyertyánmű- és tűzifa-készlet az 1910. évi december hó 20-án délelőtt 10 órakor kezdődőleg Almás községházánál megtartandó, írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen el fog adatni.

Kikiáltási ár, melyen alól az árverés meg nem történhetik: 123.626 K, azaz egyszázhuszonháromezerhatszázhuszonhat K. Bánatpénz 12.362 K.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott, kellően kiállított és fentjelzett bánatpénzzel — készpénzben vagy óvadékképes, névértékben számított magyar állami értékpapirokban — ellátott zárt írásbeli ajánlatok az árverést megelőzőleg nyujtandók be az árverést vezető bizottság elnökéhez, az árverést megelőző napig postán megküldhetők: Körjegyző Almás, u. p. Al-Csill czimen. A postán érkező ajánlat boritékjára reájegyzendő: „Ajánlat az almási urb. erdőre“.

Utó-, avagy kellően fel nem szerelt, illetve a feltételektől eltérő ajánlatok fegyelembe nem vétetnek.

A részletes árverési és szerződési feltételek Almás községházánál, az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál és a borossebesi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők; az almási körjegyző által kívánatra megküldetnek.

Almás, 1910. évi november hó 17-én.

Tamó Zsigmond

urb. jegyző.

(25)

Türk Tódor

urb. elnök.

Megvételre kerestetik mintegy 500 kat. hold körüli szurok-fenyőerdő fatermése, lehetőleg a kassa-oderbergi vasut mentén; a fenyők átlag 25—30 cm vastagsággal birjanak. Esetleg az egész erdő is megvétetik. Komoly ajánlatok Smetaczek Béla, Vámosmikola (Hont m.) küldendőik. (26)

Pályázat erdőőri állásra. 1300 hold erdőmhöz erdőört kereksek azonnali belépésre. Fizetése: 480 korona havi utólagos részletekben, 2000 □-öl szántóföld haszonélvezete, a büntetésekből 30%, 1000 koronán aluli eladásokból 3%. Lődi, szabad lakás és saját használatra fa és szép gyümölcsöskert haszonélvezete. Tarthat egy darab fejőstehenet, két disznót, majorságot, mert e célra elég helye van.

Kötelessége egy erdőpásztorral, kit az udvar fizet, az erdőt ellenőrizni. A megállapított terv szerinti vágatás és ültetés stb. Kötelességeit s netaláni egyéb járandóságait a megegyezés szerint megállapított szerződés fogja meghatározni.

Sajátkezüleg irt pályázati kérvények hiteles másolatokkal együtt f. évi december hó 10-ig hozzám intézendők. Lehetőleg kiscsaládos, ép, egészséges s 40 éven alul levő pályázóknak személyes megjelenése előnyt nyújt. Pályázatokra kívül ráirandó: „pályázat erdőőri állásra“.

Dédács-Piski, 1910. évi november hó.

(27)

Fáy Béla

cs. és kir. kamarás.

Megvételre keresünk nagyobb mennyiségben *somfanyelet* 1 m hosszú, 5—6 cm vastag, csomómentes, egyenes, egészséges; *körtefaanyag* $\frac{1}{4}$ — $\frac{12}{4}$ '' vastag vagy ennek megfelelő gömbfa; *nyirfarud* 4 m hosszú, 10—13 cm átm. a vékony végén, teljesen egészséges, friss döntésű; *bükkfahasítvány* 4·40 m hosszú, $\frac{14}{14}$ □-cm. Szives ajánlatok *Neumann és Társa céghez*, Budapest, VII. ker., Egressy-ut 34. sz. intézendők. (28)

Hántatlan fenyőműhasáb- (cellulosefa) és lágytüzifa-eladás. 86782/I/B/1. sz. — A lipitújvári m. kir. főerdőhivatal helyiségében folyó évi december hó 15-én délelőtt 10 órakor nyilvánosan megtartandó zárt írásbeli ajánlatok útján az alábbi csoportosítás

szerint a lipitújvári faraktárgondnokság kezelésében lévő következő faanyagok kerülnek eladásra:

I. csoport 100 ürm^3 hántatlan fenyőmúhasáb, kikiáltási ár ürm^3 -ként 7 (hét) korona. Bánatpénz 700 korona.

II. csoport	3000 ürm^3	fenyőhasáb- és dorongtüzifa	} Kikiáltási ár ürm^3 -ként 5 60 (öt K hatvan f)
III. " "	3000 " "	" "	
IV. " "	3000 " "	" "	
		" "	

Bánatpénz a II., III. és IV. csoporthoz egyenként 1700—1700 korona.

Ajánlatok csakis az egyes eladási csoportok összes faanyagára tehetők csoportonként, vagy akár több csoportra egy ajánlaton.

Ajánlattevők figyelmeztetnek, miszerint csakis azok az ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni, melyek *az árverést előző napon legkésőbb este 6 óráig* a főerdőhivatalhoz beérkeznek.

Az általános versenytárgyalási feltételek, ajánlati ürlap és boríték a földmivelésügyi minisztérium I. erdészeti főosztály B/1 ügyosztályánál és a lipitújvári főerdőhivatalnál beszerezhetők.

Budapest, 1910. év november havában.

(29)

Földmivelésügyi miniszter.

Tölgyhaszonfaeladás kitermelt állapotban. 5949/1910. sz. — A tótsóvári m. kir. erdőhivatal helyiségében folyó évi december hó 20. napján délelőtt 10 órakor megtartandó nyilvános versenytárgyaláson az alantabb feltüntetett és kitermelt állapotban a vágás-területeken fekvő tölgyhaszonfa zárt írásbeli ajánlatok útján a következő csoportosítás mellett kerül eladásra.

1. csoport. Az ujhutai m. kir. erdőgondnokság „A” gazdasági osztály 32. tag, 12. számú „Hangyás” nevű erdőrészletében kitermelt 317-83 m^3 köbtartalommal bíró 726 darab tölgyrönkő.

Kikiáltási ár: 3855 korona 45 fillér.

Bánatpénz: 390 korona.

2. csoport. A mocsolyástelepi m. kir. erdőgondnokság „B” gazdasági osztály 11. tag, 27. számú „Nagylejtő” nevű erdőrészletében kitermelt és 966-31 m^3 köbtartalommal bíró 1246 darab tölgyrönkő.

Kikiáltási ár: 17.011 korona 19 fillér.

Bánatpénz: 1715 korona.

3. csoport. A mocsolyástelepi m. kir. erdőgondnokság „B“ gazdasági osztály 11. tag, 28. számú „Nagylejtő“ nevű erdőrészletében kitermelt 1004·40 m^3 köbtartalommal bíró 1748 darab tölgyrönkő.

Kikiáltási ár: 15.602 korona 87 fillér.

Bánatpénz: 1560 korona.

4. csoport. A mocsolyástelepi m. kir. erdőgondnokság „B“ gazdasági osztály 12. tag, 43. és 44. számú „Oduszék“ nevű erdőrészletében kitermelt és 424·20 m^3 köbtartalommal bíró 527 darab tölgyrönkő.

Kikiáltási ár: 8593 korona 34 fillér.

Bánatpénz: 860 korona.

A versenytárgyalásnál az ajánlat minden egyes csoportra nézve külön-külön teendő meg.

A versenytárgyalási általános és részletes feltételek, valamint az ajánlati űrlapok és borítékok a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál, valamint a mocsolyástelepi és ujhutai m. kir. erdőgondnokságnál beszerezhetők.

Tótsóvár, 1910. évi november hó 23-án.

(30)

A m. kir. kincstári erdőhivatal.

Faeladási hirdetmény. 17/910. kb. sz. — A fenyédi közbirtokosság a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi miniszter urnak 1909. évi 7945. számú engedélye alapján nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező Árvátfalva II. h. részén (Tizenhétfaluhavasán) levő erdejének 106·96 kat. hold területen talált és szakértőileg törzsenként felvett 41.368 drb. 12—70 cm mellmagassági átmérővel bíró luczfenyőfáját.

A részletes becslés eredményeképpen a következő faanyagok bocsátatnak eladás alá:

1.	I. oszt. fűrészáru	(36—70 cm vastagságban)	3247 m^3
2.	II. „ „	(26—35 „ „	5812 m^3
3.	I. „ épületi fa	(19—25 „ „	4929 m^3
4.	II. „ „ „	(19—18 „ „	4424 m^3

Összesen 18.412 m^3

műfa és 2322 m^3 hulladék 83.700 (nyolczvanháromezerhétszáz) korona 50 fillér becsár, mint kikiáltási árban.

Az eladandó fatömeg a székelyudvarhelyi vasuti állomástól 29 *km* távra levő erdőben tövön áll és ezzel 14·8 *km* kitünő állami, 14·2 *km* felerészben elég jó, más felerészben gyengébb erdei ut köti össze.

A kikiáltási ár 10⁰/₀-a bánatpénzül az árverés kezdete előtt az árverező közig. kiküldött kezéhez teendő le.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverés Fenyéd község házánál 1910. évi december hó 15-én délután 3 órakor veszi kezdetét.

Az árverés és szerződési feltételek a fenyédi közbirtokosság elnökénél és a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Fenyéd, 1910. évi november hó 23-án.

(31)

Sándor István

b. elnök.

Faeladási hirdetmény. 172/910. sz. — A gyergyószentmiklósi közbirtokosság eladja Gyergyószentmiklóson 1910. évi december 12-én délután 3 órakor kezdődő nyilvános szó- és írásbeli árverésen a tulajdonát képező és Gyergyószentmiklós határában fekvő ditró-pataki erdejében 1908—1910. évre jelölt 49·5 kat. holdnyi vágás-területen található eladó fáját.

Az eladó fa luczfenyő, mellmagasságban kéreggel együtt 10—72 *cm* átmérőjűnek, 21.247 darabnak és körülbelül 8477 *m*³ haszonfát tartalmazónak van becsülve.

A vágterület mintegy 49 kat. hold kiterjedésű és Ditró vasuti állomástól télen jól járható szánuton 12 *km*-re fekszik.

Kihasználási időtartam 2 év.

Kikiáltási ár 54.161 K, melyen alul ajánlatok nem fogadtatnak el.

Bánatpénz a kikiáltási árnak legalább 10⁰/₀-a. Az erdőbirtokos alulírott képviselőjénél a hivatalos órák alatt megtekinthető árverési és szerződési feltételektől eltérő vagy későn érkező ajánlatok és utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Gyergyószentmiklós, 1910. évi november hó 27-én.

Bakos Ferencz

közb. jegyző.

(32)

Páll Ignác

közb. elnök.

Termelt fenyőhaszonfaeladás 5 évre. 7273/1910. sz. — Az óhegyi és besztercebányai m. kir. erdőgondnokság „B” üzemosztályában, valamint az óhegyi „A” üzemosztály Garam felé hajló részeiben 1911—1915. években a kincstár által termelendő és az óhegyi vizifürész mellett, vagy azon alul a fővölgy mentén szabadon választható rakodókra kihozandó, 26 *cm* és ennél nagyobb középátmérővel bíró, összesen mintegy 15—20.000 *m*³ fenyőhaszonfa az óhegyi kincstári vizifürész bérletével kapcsolatosan Besztercebányán, a magyar kir. erdőigazgatóság tanácstermében 1910. évi december hó 28-án d. e. 10. órakor tartandó versenytárgyaláson zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Az ajánlatok legkésőbb *1910. évi december hó 27-én d. u. 5 óráig* nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál.

Kikiáltási ár köbméterenként 14 korona 30 fillér; bánatpénz 12.000 korona.

Árverési és szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők meg.

Besztercebánya, 1910. évi november hóban.

(33)

M. kir. erdőigazgatóság.

Az „Erdészeti Lapok“ 1910. évi XXIII. füzetének tartalma :

	Oldal
A megcsonkított létszámrendezés	873
<i>Muzsnay Géza</i> : Javaslat felső erdészeti szakoktatásunk fejlesztése ügyében. (Folyt. köv.)	892
EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK. I. Meghívó fe'olvasó ülésre	911
II. Meghívó az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésére	911
FAKERESKEDELEM. A boszniai faeladások. — Faeladási és árlejtési eredmények	912
KÜLÖNFÉLÉK. Kallina Károly †. — Az 1910. évi őszi erdészeti államvizsga (<i>Jankó Sándor</i>). — Tiszafa a Délkeleti Kárpátokban. — Halálozások. — Értesítés a Fekete-féle magvetőről	914
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	918
HIRDETÉSEK	I—XVII

